170195

Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

ТУРКИСТОН

1995 йил 4 январь. Чоршанба. № 1 (14255) ترکستان TURKİSTAN

Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ И. КАРИМОВНИНГ ПОЛЬША РЕСПУБЛИКАСИГА ТАШРИФИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов Польша Республикаси Президенти Лех Валенсанинг таклифига биноан 1995 йил 11-12 январда расмий ташриф билан Польшада бўлади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

1995 йил 3 январь куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлди. Мажлисни комиссия раиси Қ. Аҳмедов бошқарди.

Сайлов тўғрисидаги Қонуннинг 11–моддасига мувофиқ 1994 йил 25 декабрь куни бўлиб ўтган Олий Мажлисга сайлов якунлари чиқарилди. Маълумки, республикада сайлов кампаниясини ташкил этиш ва уни ўтказиш учун 250 та округ ва 7202 та участка сайлов комиссияси тузилган эди. Сиёсий партиялар ва маҳаллий ҳокимият органлари мамлакатнинг қонун чиқарувчи олий вакиллик органига 250 депутатлик ўрнига 634 номзод, шу жумладан Халқ Демократик партиясидан 243 номзод, «Ватан тараққиёти» партиясидан — 141 номзод ва маҳаллий ҳокимият органларидан 250 номзод кўрсатилган ҳамда Марказий сайлов комиссияси томонидан рўйхатга олинган эди. 139 сайлов округида учтадан номзод, 106 сайлов округида иккитадан номзод ва бешта сайлов округида биттадан номзод овозга қўйилди.

Республика бўйича 11248464 киши сайловчилар рўйхатига киритилди, 10526654 киши ёки сайловчиларнинг 93,6 фоизи овоз беришда иштирок этди.

Овоз беришда Тошкент шаҳрида сайловчиларнинг 86,2 фоизи, Андижон вилоятида — 96 фоизи, Бухоро вилоятида — 94,6 фоизи, Жиззах вилоятида 95,2 фоизи, Навоий вилоятида — 86,9 фоизи, Наманган вилоятида — 97,2 фоизи, Самарқанд вилоятида — 93,8 фоизи, Сирдарё вилоятида 95 фоизи, Сурхондарё вилоятида — 94,4 фоизи, Тошкент вилоятида — 89,5 фоизи, Фарғона вилоятида — 94,9 фоизи, Хоразм вилоятида — 96,9 фоизи, Қашқадарё вилоятида —96,9 фоизи, Қорақалпоғистон Республикасида — 96 фоизи иштирок этди.

250 сайлов округининг ҳаммасида сайловчилар овоз бердилар. 205 округда Олий Мажлис депутатлари сайланди, жумладан, Халқ Демократик партиясидан — 55 депутат, «Ватан тараққиёти» партиясидан — 6 депутат ва маҳаллий кенгашлардан — 144 депутат сайланди. ХДП номзодлари Ўзбекистон Республикасидаги овоз беришда иштирок этган барча сайловчилар овозининг 30,6 фоизини, «Ватан тараққиёти» партияси номзодлари — 9,8 фоизини олди, яъни «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги Қонуннинг 46–моддасида белгиланган беш фоизлик маррадан ўта олди ва сайланган деб эътироф этилди.

Депутатликка учтадан номзод овозга қўйилган 39 та сайлов округида уларнинг бирортаси ҳам сайловчилар кўпчилигининг овозини ололмади. Сайлов тўғрисидаги Қонуннинг 43–моддасига мувофиқ бу округларда 1995 йил 8 январь куни такрорий овоз бериш ўтказилади. Иккитадан номзод овозга қўйилган ва улардан бирортаси ҳам сайланмаган олтита сайлов округида 1995 йил 22 январь куни қайта сайлов ўтказилади.

Марказий сайлов комиссияси ҳамма жойда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов уюшқоқлик билан, қонун талабларига тўла мувофиқ равишда, фуқароларнинг юксак даражадаги фаоллиги билан ўтганини таъкидлади. Давлат ҳокимияти олий органига мамлакатимизда яшаётган 12 миллатга мансуб фуқаролар сайланди.

Олий Мажлис депутатларини сайлаш мустақил Ўзбекистонда демократик жараённи ривожлантиришда, ҳуқуқий давлатни барпо этиш ишида катта қадам бўлди.

Марказий сайлов комиссияси округ сайлов комиссияларидан олинган протоколларни кўриб чиқиб, Сайлов тўғрисидаги Қонуннинг 11–моддаси 12–бандига амал қилиб, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайланган барча депутатларни рўйхатга олиш ҳамда сайланган депутатлар рўйхатини республика ва тегишли маҳаллий матбуот органларида эълон қилиш тўғрисида қарор қабул қилди. Олий Мажлисдаги қолган 45 ўринга депутатлар сайлаш тўғрисидаги маълумотлар қўшимча равишда эълон қилинади.

Мажлисда Марказий сайлов комиссияси ваколатларига тааллуқли бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ
АМИР ТЕМУР ТАВАЛЛУДИНИНГ 660 ЙИЛЛИГИНИ НИШОНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Жаҳон тарихидаги буюк сиймолардан бири, Марказий Осиё халқларининг иқтисодий, сиёсий ва маънавий тараққиётига улкан ҳисса қўшган улуғ давлат арбоби ва саркарда, фан ва маданият ҳомийси соҳибқирон Амир Темур таваллудига 660 йил тўлиши муносабати билан Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Кўрсатилган қутлуғ сана 1996 йилнинг октябрь ойида Ўзбекистонда кенг миқёсда нишонлансин.

2. Амир Темур таваллудининг 660 йиллигини ўтказиш ташкилий қўмитаси 1–иловага мувофиқ тасдиқлансин.

Ташкилий қўмита бир ой муддатда ушбу санага тайёргарлик кўриш тадбирларини ишлаб чиқсин ва уларнинг ижро этилишини ташкил этсин.

3. Мамлакат миқёсида ўтадиган байрам ва юбилей тадбирларини ўтказиш бўйича Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида уч кишидан иборат дирекция тузиш мақсадга мувофиқ деб топилсин.

Дирекция Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари раҳбарлигида иш олиб бориши белгилаб қўйилсин. Мамлакат миқёсида ўтадиган байрам ва юбилей тадбирларини ўтказиш бўйича Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги дирекция тўғрисидаги Низом тасдиқлансин.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги дирекция фаолияти билан боғлиқ харажатлар учун 1995 йилдан бошлаб республика бюджетидан тегишли миқдорда маблағ ажратишни назарда тутсин.

Дирекцияга Амир Темур таваллудининг 660 йиллигини ўтказиш ташкилий қўмитаси белгилаган тадбирларни амалга ошириш топширилсин.

4. Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги, Фанлар академияси, тегишли вазирликлар, идоралар, ҳокимликлар ҳамда жамоат ташкилотлари билан биргаликда 1996 йилда «Амир Темур ва унинг дунё тарихида тутган ўрни» мавзуида халқаро анжуман ўтказсинлар.

5. Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги, «Ўзбектуризм» миллий компанияси ва Молия вазирлиги бир ой муддатда Фанлар академияси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан биргаликда Амир Темур номи билан боғлиқ обидалар ва қадамжоларни таъмирлаш, консервациялаш ва ободонлаштириш, «Темурийлар даври маданияти ва санъати» мавзуида махсус халқаро туристик маршрутлар очиш юзасидан 1995–2000 йилларда амалга ошириладиган концепция–дастурни ишлаб чиқсинлар ва Вазирлар Маҳкамасининг тасдиғига киритсинлар. Шу жумладан, 1995–1996 йилларда бажариладиган ишлар алоҳида белгилаб қўйилсин ва тегишли маблағ ажратилсин.

6. Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги тегишли вилоятлар ҳокимликлари билан биргаликда очиқ танлов асосида 1996 йилда Амир Темур шарафига Самарқанд ва Шаҳрисабз шаҳарларида ёдгорлик мажмуи барпо этиш масаласини ҳал этсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси Амир Темур ва унинг даври фани, маданияти ва санъатига оид янги асарларни, шу жумладан, чет элларда нашр этилган адабиётлардан намуналарни нашр этишни ўз режасига киритсин.

8. Ўзбекистон Давлат телерадиоэшиттириш компанияси Амир Темур ҳаёти ва фаолиятини акс эттирувчи туркум кўрсатувлар дастурини тайёрласин ва амалга оширсин.

9. Ўзбекистон Давлат кинокомпанияси Амир Темурнинг ҳаёти ва ижтимоий–сиёсий фаолияти ҳақида 1995–1996 йилларда бадиий фильм яратиш бўйича чора–тадбирлар кўрсин.

10. Тошкент шаҳар ҳокимлиги Маданият ишлари вазирлиги ва Фанлар академияси билан биргаликда Амир Темур хиёбонида темурийлар даври тарихи музейини қуриш ва уни зарур экспонатлар билан жиҳозлаш юзасидан тадбирлар белгиласин.

11. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари, республика вазирликлари ва идоралари, жамоат ташкилотлари, ижодий уюшмалари бир ой муддат ичида Амир Темурнинг жаҳон тарихида, айниқса Марказий Осиё халқлари тақдирида тутган ўрнини холис ўрганиш, тадқиқ ва тарғиб этиш бўйича ўз дастурларини ишлаб чиқсинлар.

12. Ўзбекистон Республикаси Истиқболни белгилаш ва статистика давлат қўмитаси ҳамда Молия вазирлиги 1995–1996 йилларга мўлжалланган истиқбол ишларини белгилашда ташкилий қўмита тасдиқлаган тадбирларга кирган объектлар қурилиши, тарихий обидаларни таъмирлаш, ободонлаштириш учун белгиланган тартибда марказлашган сармоя ва республика бюджетидан тегишли маблағ ажратишни назарда тутсинлар.

13. Вазирликлар, ҳокимликлар, муассасалар ва ташкилотларнинг, шунингдек жамғармалар ва фуқароларнинг белгиланган тадбирларни амалга оширишда ўз моддий–молиявий улушлари билан иштирок этиш ҳақидаги таклифлари маъқуллансин.

14. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ
Тошкент шаҳри,
1994 йил 29 декабрь.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ 1994 ЙИЛ 29 ДЕКАБРДАГИ ҚАРОРИГА ИЛОВА
АМИР ТЕМУР ТАВАЛЛУДИНИНГ 660 ЙИЛЛИГИНИ НИШОНЛАШГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРИШ ВА УНИ ЎТКАЗИШ ТАШКИЛИЙ ҚЎМИТАСИНИНГ ТАРКИБИ

И. ЖЎРАБЕКОВ — Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари, ташкилий қўмита раиси

Х. ЖЎРАЕВ — Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси, ташкилий қўмита раисининг ўринбосари (келишув бўйича)

С. САИДҚОСИМОВ — Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, ташкилий қўмита раисининг ўринбосари

Р. ЮНУСОВ — Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, ташкилий қўмита раисининг ўринбосари

Б. ҲАМИДОВ — Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари — молия вазири, ташкилий қўмита раисининг ўринбосари

К. БАКИРХОНОВ — Вазирлар Маҳкамаси бўлими мудири, ташкилий қўмитанинг масъул котиби

ТАШКИЛИЙ ҚЎМИТА АЪЗОЛАРИ:

К. ТЎЛАГАНОВ — Тошкент шаҳар ҳокими

А. АБДУЛЛАЕВ — Ўзбекистон Республикаси дин ишлари қўмитаси раиси

Ж.АБДУЛЛАЕВ — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси президенти вазифасини бажарувчи

П. АБДУРАҲМОНОВ — Самарқанд вилояти ҳокими

Б. АҲМЕДОВ — Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси

Р. АҲМЕДОВ — Ўзбекистон Республикаси мудофаа вазири

Л. АҲМЕТОВ — «Ўзавтотранс» корпорацияси раиси

С. АҲРОРОВ — «Ўздавкинокомпания» раисининг биринчи ўринбосари

Ф. АШРАФИЙ — Ўзбекистон меъморлар уюшмаси раиси

А. ЗАЙНИТДИНОВ — Шаҳрисабз шаҳри ҳокими

Б. ҲУСАНБОЕВ — «Ўзбектуризм» миллий компанияси раиси

В. МИХАЙЛОВ — Ўзбекистон Республикаси коммунал хизмат кўрсатиш вазири

А. МУҲАММАДЖОНОВ — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг мухбир аъзоси

А. ОРИПОВ — Ўзбекистон халқ шоири

Б. РАҲИМОВ — Ўзбекистон Фахрийлар кенгаши раиси

К. РАҲИМОВ — Ўзбекистон Республикаси алоқа вазири

Ғ. РАФИҚОВ — «Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпанияси бош директори

А. ШАЙХОВ — Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий алоқалар вазирининг биринчи ўринбосари

А.КОМИЛОВ — Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири

О. САЛИМОВ — Ўзбекистон Республикаси олий ва ўрта махсус таълим вазири

Э. ҲАЙИТБОЕВ — Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазири

Т. ХИДИРОВ — Қашқадарё вилояти ҳокими

Р. ШОҒУЛОМОВ — Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси раиси

Т. ШИРИНОВ — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси археология институти директори

Ж. ЙЎЛДОШЕВ — Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазири

Ш. ЯҲЁЕВ — «Ўзтелерадиокомпания» раиси

М. ҲАЗРАТҚУЛОВ — ЎзА бош директори

ПРЕЗИДЕНТНИНГ ДАВЛАТ СТИПЕНДИАНТЛАРИ

Республикамиз раҳбарияти эртанги кунимизнинг бугунги вакиллари бўлган ҳозирги ёш авлодни келажакда ўз ўринларини муносиб равишда эгаллашлари борасида, уларнинг етарли даражада илм олишлари учун зарур шароитларни яратиш, ҳозирги иқтисодий қийинчилик шароитида уларни ижтимоий ҳимоялаш масалаларига жиддий эътибор бериб келмоқда. Шу мақсадда, республикамиз олий ўқув юртларида таҳсил олаётган иқтидорли талабаларни тақдирлаш ва моддий рағбатлантириш мақсадида Президентимизнинг алоҳида Фармони чиқди. Шунга асосан Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги 5–6 курсларда ўқиётган 6 нафар талабага Ўзбекистон Республикаси Президенти давлат стипендияларини тайинлаш ҳақида қарор қабул қилди.

(Стипендиантлар билан газетамизнинг кейинги сонида танишасиз.)

ТОШКЕНТ ЯНАДА ОБОД БЎЛАДИ

2 январь куни мамлакатимиз пойтахтининг Эски шаҳар қисмини қайта қуриш ва обод қилиш ишларининг боришини мувофиқлаштирувчи ва назорат қилувчи республика комиссиясининг мажлиси бўлди. Унда вазирлик ва идоралар, давлат корпорацияси ва концернлари, уюшма ва бошқармалар, лойиҳалаш институтлари ва бошқа тегишли ташкилотлар раҳбарлари, шаҳар ҳокимининг ўринбосарлари ҳамда шаҳар туманлари ҳокимлари, шунингдек, мутахассислар иштирок этди.

Мажлисни республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари, комиссия раиси И. Жўрабеков бошқарди.

Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов ва тегишли ташкилотлар раҳбарларининг Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Тошкент шаҳрининг Эски шаҳар қисмини қайта қуриш ва обод қилиш тўғрисида»ги қарори ижроси билан боғлиқ ахборотлари тингланди.

Нотиқлар мазкур қарорга мувофиқ ҳозирда пойтахтнинг Эски шаҳар қисмини қайта қуриш ва обод қилиш юзасидан катта тайёргарлик бошланиб кетгани, хусусан, кўчаларни лойиҳалаш борасида муайян ишлар амалга оширилганлиги ҳақида гапирдилар. Ҳозиргача Сағбон, Қорасарой, Форобий, Чимбой, Бобожонов каби кўчалар тўла лойиҳалаштирилиб бўлинди ва уларнинг лойиҳалари буюртмачи ташкилотларга топширилди. Айни пайтда бу кўчаларни барча зарур муҳандислик коммуникацияларини ўрнатган ҳолда қайта қуриш ва кенгайтириш ишларини тез суръатлар билан олиб бориш ҳамда эски уй-жойлардан бўшаган майдонларда икки-уч қаватли уйлар, гузарлар, маҳалла марказлари қуриш ишларини жадал амалга ошириш лозимлиги алоҳида таъкидланди. Бузилиши керак бўлган уйларда яшовчи аҳолини кўчириш учун янги уй-жойлар қуриш зарурлигига яна бир бор эътибор қаратилди.

Мажлисда, шунингдек, Тошкент шаҳрини ободонлаштириш билан боғлиқ бошқа масалалар хусусида ҳам атрофлича фикр юритилди.

Мажлисда республика Бош вазирининг ўринбосарлари Р. Юнусов ва Б. Ҳамидов қатнашди.

(ЎзА).

ЯНГИ ПАСПОРТ: У ҚАНДАЙ БЎЛАДИ?
МЕН БУЮК МАМЛАКАТ ФУҚАРОСИМАН

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ПАСПОРТ ТИЗИМИ ТЎҒРИСИДАГИ НИЗОМ»НИ АМАЛГА КИРИТИШ БЎЙИЧА РЕСПУБЛИКА КОМИССИЯСИ АЪЗОСИ, ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЧКИ ИШЛАР ВАЗИРИНИНГ ЎРИНБОСАРИ, МИЛИЦИЯ ПОЛКОВНИГИ БОТИР РАҲМАТОВИЧ ПАРПИЕВ БИЛАН МУСОҲАБА

— Ботир Раҳматович, аввало, Ўзбекистон Республикасида паспорт тизими тўғрисидаги Низом кучга киришининг ижтимоий–сиёсий аҳамияти тўғрисида тўхталсангиз?

— Маълумки, янги йил арафасида мустақиллигимизнинг муҳим белгиси бўлган хушхабар тарқалди. «Ўзбекистон Республикасида паспорт тизими тўғрисидаги Низомни амалга киритиш ҳақида» — мамлакатимиз Президентининг Фармони эълон қилинди. Дарҳақиқат, бугунги кунда республикамиз фуқаролари ниҳоятда долзарб, қувончли тадбир арафасида турибди. Чунки, паспорт фуқаронинг қайси давлатга мансуб эканлигини кўрсатувчи муҳим бир ҳужжат бўлиб, унинг сифати, қулайликлари, қайсидир даражада ўша давлатнинг нуфузини кўрсатади.

— Айтингчи, Ўзбекистон Республикаси паспорти кимларга берилади. Унинг эски паспортдан қандай фарқлари, афзалликлари бор?

— Аввалом бор шуни таъкидлаш керакки, Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг паспорти республикамиз фуқароларигагина берилади. Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга эса Ўзбекистон Республикасида яшаш учун гувоҳнома берилади.

Паспортнинг эски паспортдан жуда кўп фарқлари, афзалликлари мавжуд. Аввало шуни таъкидлаш керакки, бу паспорт Германия Республикасида энг сўнгги вақтдаги техника воситаларида тайёрланди. Ундаги махсус ҳимоя тури жуда мураккаб бўлиб, дунёнинг ривожланган мамлакатларидаги паспорт тайёрлаш андозаларини эътиборга олган ҳолда ишлаб чиқилган. Бу эса паспортимизни қалбакилаштириш мумкин эмаслигидан далолат беради.

Яна бир афзаллик шуки, бу паспорт фуқароларимизнинг чет элга чиқишлари учун ҳам мўлжалланган, энди хорижга чиқиш учун алоҳида паспорт расмийлаштирилмайди, балки шу паспортнинг махсус саҳифаларига визалар қўйилади. Бу шу бугунга қадар давом этаётган хорижга чиқиш борасидаги қоғозбозликка, навбатларда туриб, сарсон бўлишларга чек қўяди, албатта.

— Кимлар фуқаролиги бўлмаган шахслар деб ҳисобланади?

— Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлмаган, айни пайтда хорижий давлат фуқароси эканини ҳам исботловчи далилларга эга бўлмаган, аммо республикамиз ҳудудида яшаётган шахслар, фуқаролиги бўлмаган шахслар — деб ҳисобланади. Уларга яшаш учун гувоҳномалар фақат 2 йил муддатга берилади.

— Ботир Раҳматович, Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг паспортига қандай маълумотлар ёзилади?

— Паспортга фуқаронинг фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган йили, ойи ва санаси, туғилган жойи, миллати, жинси, хос рақами юқорида қайд қилинганидай компютерда ёзилади. Фуқаронинг миллати ота–онасининг миллатига мувофиқ равишда ёзилади.

Бундан ташқари, паспортга фарзандларнинг фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган йили, ойи, куни, ҳарбий мажбурияти, никоҳи ёки никоҳ бекор қилингани, яшаш жойи, визалари ҳақида ҳам ёзилади. Шунингдек фуқаронинг розилиги билан уларнинг паспортларига қон гуруҳи ва резуси тўғрисида ҳам белги қўйилиши мумкин.

— Маълумки, паспортлар ички ишлар идораларининг масъул хизматчилари томонидан берилади. Шундай экан, паспортларнинг берилиш тартиби тўғрисида ҳам гапириб берсангиз?

— Паспортларни бериш асосан ички ишлар идоралари, Ўзбекистон Республикасининг чет эллардаги дипломатик ваколатхоналари томонидан амалга оширилади. Бу тадбирларни амалга ошириш жуда қийин ва масъулиятли иш бўлиб, 2000 йилгача давом этади. Дастлабки даврда паспортлар 16 ёшга тўлган, никоҳ муносабати ёки бошқа сабаблар билан фамилияларини ўзгартирмоқчи бўлган, суратларини алмаштириш пайти етган, паспортларини йўқотиб қўйган ёки чет элга чиқаётган фуқароларга берилади.

Фуқаролар паспорт олиш учун жойлардаги ички ишлар идораларига, ички ишлар вазирлиги томонидан белгилаб қўйилган шакл бўйича ариза ёзадилар ва ариза билан бирга эски паспортини, 35х45 мм ҳажмдаги 2 та рангли ёки оқ-қора тасвирдаги фотосуратини, зарур бўлган ҳолларда эса, шахси ва фуқаролигини тасдиқловчи бошқа ҳужжатларини, биринчи бор паспорт олаётган фуқаролар эса туғилганлик тўғрисида гувоҳномасини ҳам тақдим этадилар.

Ўзбекистон Республикаси фуқаролигидан чиққан шахс, паспортини ички ишлар идорасига топшириши шарт.

Фуқаролар ҳарбий хизматга чақирилганларида уларнинг паспортлари мудофаа ишлари бўйича идораларда олиб қолинади ва хизмат муддати тугаганидан сўнг, эгаларига қайтарилиб берилади.

Фуқаролар вафот қилганларида уларнинг паспортлари фуқаролик ҳолатларини қайд қилиш бўлимларига топширилади.

Ўзбекистон Республикаси қонунларида кўзда тутилгандан ташқари ҳолларда: фуқароларнинг паспортларини олиб қўйиш, шунингдек уларни гаровга олиш ва бериш қатъиян ман этилади.

Суҳбатдошлар:
Тўлқин ЁРҚУЛОВ,
Ботир ЗИЁЕВ.

Ўйғоқ сўз

КИНДИК ҚОНИ ТОМГАН ЕР...

Меҳр қўйиб парвариш қилинса, барчани боқади, —— дейди олим

· Ерни боқсанг, ер сени боқади

· Ўзимизнинг донимиз ўзимизга етади

· 80 центнергача...

· Муҳими —— жавобгарликни сезиш...

Юртбошимиз Олий Кенгашнинг XVI сессиясида сўзлаган нутқида халқимизнинг «Ерни боқсанг, ер сени боқади» деган мақолини эслатиб, фаровонлигимиз манбаи бўлган саховатли заминимизга муносабатни тубдан ўзгартириш зарурлигини уқтирдилар. Президентимизнинг 1994 йил 24 ноябрдаги «Ердан фойдаланиш самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги фармони ҳам худди шу мақсадга қаратилган.

Мухбиримизнинг Тошкент Давлат аграр университети ректори, профессор Э. Т. Шайхов билан суҳбати ҳам худди шу ғоят долзарб масала —— ерга муносабат хусусидадир.

—— Эркин Турдиевич, бугунги кунда ердан фойдаланиш самарадорлигини оширишга биринчи даражали аҳамият берилишининг сабаби нимада?

—— Ёш давлатимиз сиёсий мустақилликни қўлга киритганидан сўнг иқтисодий мустақилликка эришиш учун ҳам астойдил ҳаракат қилмоқда. Иқтисодий мустақиллик бизнинг бошқа мамлакатлардан у ёки бу маҳсулотларга қарам бўлмаслигимизни ҳам билдиради. Шу сабабли ҳурматли Президентимиз тараққиётимизнинг ҳозирги босқичида республиканинг ғалла мустақиллигини таъминлашни стратегик вазифалардан бири сифатида белгилаб бердилар.

1994 йилда республика ғаллакорлари деярли 2 миллион тонна ғалла етиштирдилар. Бу миқдордаги дон хирмони юртимизда биринчи марта уйилди.

Президентимиз Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши XVI сессиясида сўзлаган нутқида халқимизни боқиш учун 3 миллион 800 минг тоннага яқин ғалла кераклигини айтдилар. Шунча ғалла таёрлаш учун Ўзбекистонда тўла шарт-шароит ва имконият бор. 1994 йилда ғалла етиштириш учун 650 минг гектар суғориладиган ва 550 минг гектар лалми ер ажратилган эди.

1995 йилда эса бу мақсадларга, лалми ердан ташқари, суғориладиган ернинг ўзидан 1 миллион гектарга яқини ажратилиши белгиланди. Агар шунча суғориладиган ернинг ҳар гектаридан 35—40 центнердан дон олинса, амалда ғалла мустақиллиги таъминланади.

Дон лалми ерларда ҳам етиштирилмоқда. Бу яна қўшимча 500 минг тоннадан ортиқ ғалла етиштириш имконияти бор, демоқдир.

Лекин, ана шу имкониятлардан тўлиқ фойдаланилаётгани йўқ. Чунончи, 1994 йилда республика бўйича буғдойнинг ўртача ҳосилдорлиги суғориладиган ерларда гектар ҳисобига 22,7 центнерни ташкил этди. Ҳосилдорлик паст бўлиши оқибатида дон таннархи ҳам қимматлашиб кетмоқда.

Шуни айтиш керакки, Европада, хусусан, Голландия, Германия, Франция каби давлатларда суғориладиган майдонларнинг ҳар гектаридан 70, ҳатто 90 центнерга етказиб дон ҳосили олинади. Хўш, улардан бизнинг қаеримиз кам? Ерларимиз унумдор, сув ҳам етарли, ўғит ҳам бор. Эътибор ва юқори агротехника қўллаш билангина шундай юқори ҳосилдорликка эришиш мумкин.

Илғор хўжалик, туманларнинг тажрибаси ғалла ҳосилдорлигини оширишнинг имкониятлари катталигидан далолат беряпти. Масалан, 1994 йилда Андижон вилоятида ҳар гектар ердан ўртача 41,3 центнердан ғалла етиштирилди. Вилоятнинг Марҳамат, Балиқчи туманларида ҳосилдорлик гектарига 47—50 центнерга етказилди. Ғаллачиликда илғор технология, хусусан ғўзапоя қатор орасига ғалла экишни кенг қўллаётган Жомбой туманида айрим бригада ва хўжаликлар 60—65 центнердан дон хирмони кўтардилар.

Бироқ шу билан бирга бир қатор вилоят ва туманларда ғалла ҳосилдорлиги паст бўлди.

—— Бунинг асосий сабаблари нимада, деб ўйлайсиз?

—— Бободеҳқонлар «Сара уруғ —— ҳосил бўлиқ», деб бежиз айтмайдилар. Биринчи навбатда ғаллачиликда селекция ишларини тубдан яхшилаш керак. Ҳозирги шароитда селекциячи олимларимиз республикамизнинг турли минтақаларидаги суғориладиган ерларда кузги ғалла экиш учун буғдойнинг «Сангзор—4», «Сангзор—8», «Ёнбош», «Интенсивная», «Безостая—1», «Унумли буғдой» каби навларини, шунингдек, арпанинг «Ойқор», «Циклон», «Болғали», «Қарши», «Зафар» навларини тавсия этмоқдалар. Мақбул агротехник муддатларда экилиб, барча технологик жараёнлар тўлиқ ва ўз вақтида сифатли қилиб бажарилганда юқоридаги қайд этилган навларнинг ҳосилдорлик салоҳияти гектарига 50—60 центнердан ошиб кетиши илмий тажриба ва илғор хўжаликлар мисолида исботланган.

Жумладан, «Сангзор—8», «Ёнбош», «Маржон», «Сангзор—4» каби қайтадан районлаштирилган ҳосилдор навлар республика хўжаликларида синовдан ўтди ва жуда яхши натижа берди. Хусусан, Навоий вилоятининг Навбаҳор туманидаги Эргашев номли хўжаликда 43 гектар ерга «Сангзор—8» навли буғдой экилиб, гектаридан ўртача 86 центнер ҳосил олинди.

Экиш учун аввало сара уруғ бўлиши керак. Республикадаги ғаллачилик билан шуғулланадиган барча хўжаликларни сара уруғлик билан тўла таъминлаш учун ҳамма вилоятларда олимлар етиштирган буғдойнинг янги навларини кўпайтириб, ғаллакорларга сара уруғлик сотадиган уруғчилик хўжаликларини ташкил этиш пайти келди.

—— Юқори ҳосил етиштириш учун биргина сара уруғликнинг ўзи кифоя қилмаса керак?

—— Албатта. Деҳқонларимиз дон етиштиришнинг илғор, замонавий технологияларини ҳам мукаммал эгаллашлари лозим. Бунда Ўзбекистон «Ғалла» илмий—ишлаб чиқариш бирлашмаси яратган Жомбой тумани хўжаликларида муваффақиятли синовдан ўтаётган дон етиштиришнинг такомиллашган технологияси диққатга сазовордир.

Очиқ ерларга ғалла экишнинг янги такомиллашган усулининг афзаллиги шундаки, эски усулда экишда суғориш жўякларини олиш ва минерал озиқлантириш алоҳида бажарилларди. Янги усулда бу жараёнлар тракторнинг бир юришида амалга оширилади. Натижада дон ҳосилдорлиги эски усулдагисига нисбатан 4—5 центнер юқори бўлиши билан бирга, ишчи кучи, ёнилғи тежалиши ҳисобига маҳсулот таннархи қарийб 25—30 фоизга арзонлашади.

—— Эркин Турдиевич, хирмон залворли бўлиши учун ер унумдорлигини оширишнинг аҳамияти каттадир? Бу масалада нималарга эътибор бериш керак?

—— Биз миришкор ота—боболаримизнинг ер унумдорлигини ошириш соҳасидаги жуда бой, ибратли тажрибаларини унутиб қўймоқдамиз.

Узоқ мозийни қўяверинг, урушдан аввалги йилларни бир эслайлик. Ўша вақтда минерал ўғит, гербицид бормиди? Уларсиз ҳам жуда юқори ҳосил олинарди—ку! Асл деҳқонларимиз биргина гўнг, тепаликларнинг соз тупроғини ерга солиш ҳисобига уларнинг кучига куч, қувватига қувват қўшганлар. Аҳолида чорва моллари жуда кўп бўлган ҳозирги шароитда нега ер унумдорлигини ошириш учун гўнгдан кўпроқ фойдаланилмаяпти.

Ҳозир ер деҳқон (фермер) хўжаликларига ижарага берилаётган бир пайтда унинг унумдорлигини оширишдан фермерларнинг ўзлари манфаатдор эмасмилар, ахир! Чинакам фермер ўзини, оиласини боқадиган ер ҳамиша серҳосил бўлиши тўғрисида астойдил қайғуриши ҳам фарз, ҳам қарз. Бунинг учун алоҳида фармонлар чиқариш, ҳукумат қарорлари қабул қилиш шарт эмас.

Ўзингиз бир ўйлаб кўринг, ер ҳақиқий эгасини топган бўлса, муқаддас ризқ—рўзимиз —— бўлажак ғалла ҳосили тақдирига шахсий жавобгарлигимизни ҳис этадиган бўлсак, Президентимиз томонидан 1994 йил 21 ноябрда махсус «Экинларни пайҳон қилишга қарши курашни кучайтириш тўғрисида» фармон қабул қилишга тўғри келмасди.

—— Ҳамма бу фармон жуда ўз вақтида қабул қилинди, деб эътироф этаяпти.

—— Ҳамма гап шунда—да. Ғалла майдонлари кескин кенгайган, аҳолида чорва моллари кўп бўлган ҳозирги шароитда бу жуда муҳим ҳужжат экинзорларнинг пайҳон қилинишига барҳам беришга ишончли кафолат бўлди.

Ҳуқуқни муҳофаза қилиш муассасалари маълумотлари билан бир танишсангиз, бизда эгасизлик, масъулиятсизлик ҳоллари ҳали жуда кўплигига ишонч ҳосил қиласиз.

Республика прокуратураси идоралари томонидан майдонлардаги экинзорларни қаровсиз қолдирилган 1657 бош қорамол ва 1422 қўй—эчки пайҳон қилингани аниқланиб, мол эгаларига нисбатан 1122 та маъмурий иш қўзғатилди. Уларга 69660 сўм миқдорида маъмурий жарима солинди. Шунингдек, етказилган 45116 сўмлик моддий зарарни ундириш учун судларга 33 та даъво аризалари киритилди. 35 нафар мансабдор шахс қонун бузилишига йўл қўймаслик ҳақида огоҳлантирилиб, 5 та ҳолат бўйича қонун бузилиши ҳолларини бартараф этиш ҳақида амрнома берилди. Бундай ҳолатларни келтириб чиқарадиган сабаб ва шароитларга барҳам бериш тўғрисида ҳокимлик ва хўжалик раҳбарларига бир қанча тақдимномалар киритилди.

Қишлоқ хўжалик экинларини пайҳон ва нобуд қилиш оқибатида 212 минг сўмдан ортиқ миқдорда моддий зарар етказилган 12 та ҳолат бўйича эса жиноят иши қўзғатилди. Бундай мисолларни истагангизча топиш мумкин.

—— Биз юқорида тилга олган «Ердан фойдаланиш самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги фармонда ҳам бундай хўжасизликларга чек қўйиш мақсади кўзланганми?

—— Албатта, ушбу фармонга мувофиқ республика ер фондидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш, ер майдонларидан олинадиган даромад ўсишидан аҳолининг манфаатдорлигини кучайтириш мақсадида туман ва шаҳарларнинг ҳокимликларига фуқароларнинг ўзларида мерос қилиб қолдириш шарти билан умрбод эгалик қилишлари учун якка тартибда уй—жой қуришга 0,04 гектаргача , шахсий ёрдамчи хўжаликни юритишга 0,06 гектаргача ер майдонини кимошди савдоси асосида сотишга рухсат берилди.

Қорақалпоғистон Республикасида халқ хўжалигида фойдаланилмаётган ер майдонлари, шунингдек, зарар кўриб ишлаётган ва паст рентабелли қишлоқ хўжалик корхоналарининг ерлари, тажриба тариқасида, фуқароларга мерос қилиб қолдириш шарти билан умрбод эгалик қилишлари учун кимошди савдоси ва танлов асосида сотиладиган бўлди. Бунда ажратиладиган ер майдонлари суғориладиган ерларда 5 гектардан ва суғорилмайдиган ерларда 15 гектардан ошмаслиги кўрсатилган.

Республика банклари мамлакатимиз фуқароларининг кимошди савдоси асосида ер майдонлари сотиб олишлари учун уларга беш йилда қайтариш шарти билан зарур кредит берадиган бўлдилар.

Ер умрини бекорга ўтказишга йўл қўймаслик мақсадида мерос қилиб қолдириш шарти билан умрбод эгалик қилиш ҳуқуқини берадиган ордер олингандан кейин бир йил давомида фойдаланилмаган ер майдонидан уч баравар миқдорда ер солиғи ундирилиши, мерос қилиб қолдириш шарти билан умрбод эгалик қилиш ҳуқуқини берадиган ордер олингандан кейин, икки йил давомида фойдаланилмаган ер майдонлари илгариги эгалари тўлаган қиймат қайтариб берилган ҳолда улардан олиб қўйилиши ҳам белгилаб қўйилди.

Ерни ҳақиқий эгасига топшириш тўғрисида гап борганда, нимагадир бу асосан томорқа хўжаликларига дахлдор деб тушунилади. Бундан 15—20 йил илгари Олтиариқ туманидаги «Файзиобод» музхона мажмуига 15 гектар ер ажратиб берилган эди. Илгари деҳқончилик қилинган бу майдонлар атрофи ўраб олинди. Ачинарлиси шундаки, ўтган йиллар мобайнида бу майдонларга на бирорта дарахт ўтқазилди, на бирор ботмон уруғ сепилди. Ернинг куч—қувватини эса ажриқ олиб ётди. Яқинда ана шу эгасиз ва хўжасиз ер яна деҳқонлар қўлига топширилди. Энди бу майдонларни асли ҳолига қайтариш, серҳосил заминга айлантириш учун деҳқонга қанчадан—қанча тер тўкишга тўғри келади.

Тўғри, Фарғона вилояти ҳокимлиги энди бу соҳани қатъий назоратга олаяпти. Ажратилган ерлардан хўжасизларча фойдаланганлиги ёки бутунлай ташлаб қўйилганлиги учун ҳам Чимён санаторияси ёрдамчи хўжалигига қарашли 42 гектар, Охунбобоев туманидаги қишлоқ хўжалигига кимё хизмати кўрсатиш бошқармасига қарашли 9 гектар, алоқа бўлими тасарруфидаги 10 гектар, 43—ҳунар—техника билим юрти ихтиёридаги 18 гектар қаровсиз ерлар яна жамоа хўжаликларига олиб берилди.

Бир пайтлар Қўқон ёғ—мой комбинатига қарашли ёрдамчи хўжалик намунали ёрдамчи хўжаликларидан бири сифатида эътироф этилган, бу ерга олис—олислардан меҳмонлар ташриф буюриб, тажриба ўрганиб қайтишган эди. Кейинчалик комбинатнинг раҳбарлари ўзгарди—ю, ёрдамчи хўжалик ўгай тармоққа айланди қолди. Унинг Бешариқ тумани ҳудудида оз эмас, кўп эмас 46 гектар экин майдони бор. 1994 йил шу майдонларнинг бор—йўғи бир гектарига экин экилибди, холос.

Президент фармонида кўрсатилган қоидалар бундан буён ерга бундай хўжасизларча муносабатда бўлишга чек қўйиши шубҳасиздир.

Суҳбатдош:
Ислом ҲАМРО.

Истиқлол қалдирғочлари

«МУШТАРИЙ» ЭЛ ХИЗМАТИДА

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Наманган вилоят қўмитасининг молия—хўжалик бўлими мудири Жамолхон Бобоев Наманагандаги йирик корхоналар хусусида сўзлаб, «Муштарий» ҳиссадорлик жамияти фаолияти ҳақида алоҳида фикр юритди: «Бу корхона бизнинг кўпгина тадбирларимизга ҳомийлик қилмоқда. Илгари Наманган тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси деб юритилган бу корхона вилоятдаги етакчи саноат корхоналаридан ҳисобланади.

Корхона ўтган йилнинг июль ойидан бошлаб ҳиссадорлик жамиятига айлантирилди. На фақат вилоятдаги, балки республикамизнинг турли шаҳарларидаги савдо базалари билан доимий ҳамкорликда иш ташкил этаётган бу ҳиссадорлик жамияти фаолияти мақтовга лойиқдир. Корхона тайёрлаётган хушбичим эркак ва аёллар кўйлаклари, болалар кийим—кечаклари, шунингдек эркаклар шими ва аёлларга мўлжалланган халат ва костюм—юбкалар харидоргир эканлиги билан диққатга сазовордир».

Ўтган йилнинг 10 ойи давомида ишлаб чиқарилган маҳсулотларга бирорта ҳам савдо ташкилотлари томонидан рекламация (эътирознома) олинмади. Бу албатта, аҳил жамоанинг самарали меҳнати натижасидир.

5—тикувчилик цехига Мажидхон Қаландаров бошчилик қилади. Бу цехни корхонанинг юраги дейиш мумкин. Цехда 422 нафар ишчи бўлиб, уларнинг 50 фоизини ёшлар ташкил этади. Жўрабой Иминов бригадаси цехнинг энг илғор бригадаларидан ҳисобланади. Эркаклар кўйлаклари тикишга ихтисослашган бу бригадада илғорлар кўпчиликни ташкил этади. Зарифа Топилдиева, Дилрабо Азизова, Нигора Аҳмедова, Мунисхон Парпибоева, Осиё Жўраева, Мавлуда Абдураҳмонова кабилар кунлик режаларини ошириб адо этмоқдалар. Цехда бир ойда ўртача 70 минг дона эркаклар кўйлаги ишлаб чиқарилади.

—— Корхонамизда 2700 нафардан зиёд ишчи—хизматчи бор, —— дейди биз билан суҳбатда корхона касаба уюшмаси қўмитаси раиси Абдуқодир Баннаев. —— Уларнинг унумли ишлашлари учун барча шароитлар яратиб берилган. Бозор иқтисодиёти шароитида уларни ижтимоий ҳимоялаш маъмуриятнинг диққат марказида турибди. Иш икки сменада ташкил этилаётгани учун ҳам ишчилар ошхонаси ҳамиша хизматда. Махсус автобусимиз ишчиларни олиб келиб, яна элтиб қўяди. Ёш ишчиларимиздан Расулжон Эминжонов ва Лобархон Долиеваларга янги квартира берилди.

Эл хизматида ҳормай—толмай меҳнат қилаётган наманганлик тикувчилар йилни ютуқлар билан якунлашди.

Ғаффор РАСУЛ,
«Туркистон» мухбири.

Хайр—хўш—94

МУҲИМ ВОҚЕАЛАР, ҚУТЛУҒ САНАЛАР

Биз билан хайрлашган йил кўп саҳоватли, унутилмас воқеаларга бой, Ўзбекистон Республикаси мустақиллигини мустаҳкамлаш соҳасида муҳим босқич бўлди. Шу унутилмас кунларнинг баъзи бирларини яна бир бор эслатиб ўтамиз.

ЯНВАРЬ

Йилимиз хайрли бошланди. Ўзбекистоннинг тобора ортиб бораётган обрў—эътибори Президентимиз Ислом Каримов бошчилигида давлат делегациясининг Ҳиндистонга уч кунлик ташрифи билан бошланганлиги ҳам алоҳида чуқур маънога эга бўлди.

. 10 январь. Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоев бошчилигидаги делегация Ўзбекистонга ташриф буюрди.

. 25 январь. Ўзбекистон пойтахтида саноатчилар ва ҳунармандлар халқаро конгресси кенгашининг йиғилиши иш бошлади.

. 26 январь. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Швейцариянинг Давос шаҳрида бўлиб ўтган жаҳон иқтисодий форумида иштирок этди ва нутқ сўзлади.

ФЕВРАЛЬ

. 4 февраль. Адабиёт, санъат ва меъморчилик соҳасида энг ёрқин ижодий ишлар учун Навоий номидаги Давлат мукофотлари берилди.

. 24 февраль. Норвегияда ўтган XVII қишки олимпиадада Лина Черязова олимпиада чемпиони бўлди.

МАРТ

2—3 март. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Россия Федерациясига расмий ташрифи бўлди.

АПРЕЛЬ

. 5 апрель. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқининг XXVI қурултойи бўлиб ўтди.

. 18 апрель. Хитой Халқ Республикаси Давлат Кенгаши раиси Ли Пэн расмий ташриф билан Ўзбекистонга келди.

. 25 апрель. Франция Республикаси Президенти Франсуа Миттераннинг Ўзбекистонга давлат ташрифи бошланди.

МАЙ

. 3 май. Ватанимизнинг биринчи олий нишонига сазовор бўлганларга «Соғлом авлод учун» орденлари топширилди.

. 5 май. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XV сессиясида «Ўзбекистон Қаҳрамони» унвонини белгилаш ва олий нишон —— «Олтин Юлдуз» медалини, «Мустақиллик», «Дўстлик» орденларини, «Жасорат» ва «Шуҳрат» медалларини таъсис этиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

. 5 май. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши қарорига биноан Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга «Ўзбекистон Қаҳрамони» унвони берилди.

. 16 май. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Японияга расмий—амалий ташрифи бошланди.

. 23 май. Тошкентда биринчи маротаба «Президент кубоги» учун теннис бўйича жаҳон мусобақалари бошланди.

ИЮНЬ

. 9 июнь. Корея Республикаси Президенти Ким Ен Самнинг Ўзбекистонга расмий давлат ташрифи бошланди.

. 11 июнь. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарорига биноан республика «Маънавият ва маърифат» маркази ташкил этилди.

. 24 июнь. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Туркия Жумҳуриятига давлат ташрифи билан борди.

ИЮЛЬ

. 1 июль. Ўзбекистон Республикаси миллий валютаси —— Сўм муомалага киритилди.

. 8 июль. Алмати шаҳрида Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон Республикалари ҳукумат раҳбарларининг учрашуви бўлиб ўтди.

АВГУСТ

. 30 август. Ўзбекистон Республикасининг мустақиллиги уч йиллиги муносабати билан муомалага юбилей тангаси чиқарилди.

СЕНТЯБРЬ

. 1 сентябрь. Халқимиз Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллик кунини зўр шодиёналик билан нишонлади.

. 10 сентябрь. «Тафаккур» журналининг биринчи сони босмадан чиқди.

. 14 сентябрь. Фалстин Озодлик Ташкилоти ижроия қўмитаси раиси Ёсир Арафотнинг Ўзбекистонга ташрифи бошланди.

. 24 сентябрь. Шоир ва давлат арбоби Феруз туғилган куннинг 150 йиллиги кенг нишонланди.

ОКТЯБРЬ

. 10 октябрь. Тожикистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси Имомали Раҳмонов расмий ташриф билан Тошкентга келди.

. 10 октябрь. Муҳаммад Тарағай Улуғбек таваллудининг 600 йиллиги муносабати билан юбилей тангаси муомалага чиқарилди.

. 16 октябрь. Мирзо Улуғбек туғилган куннинг 600 йиллиги муборакбод этилди.

.16 октябрь. Ўзбекистон спортчилари XII Осиё ўйинларидан 10 та олтин, 11 та кумуш, 19 та бронза —— жами 40 та медаль билан қайтишди. Юртимиз 42 мамлакат орасида умумкоманда ҳисобида бешинчи ўринни эгаллади. Футбол терма командамиз жамоаси XII Осиё ўйинлари ғолиби бўлди.

. 24 октябрь. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Хитой Халқ Республикасига давлат ташрифи бошланди.

НОЯБРЬ

. 10 ноябрь. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Украина Республикасига расмий ташрифи бўлди.

. 23 ноябрь. Қорақалпоғистон Республикасининг Элликқалъа туманида «Элтекс» йирик тўқимачилик мажмуи ишга туширилди.

ДЕКАБРЬ

. 4 декабрь. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Венгриянинг Будапешт шаҳрида бўлиб ўтган Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгаши конференциясида иштирок этди ҳамда нутқ сўзлади.

. 6 декабрь. Абдулла Қодирий туғилган куннинг 100 йиллиги кенг нишонланди.

Адабиёт, санъат ва меъморчилик соҳасидаги энг яхши ижодий ишлар учун 1994 йилги А. Қодирий номидаги Давлат мукофотлари берилди.

. 8 декабрь. Халқимиз Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган куннинг икки йиллигини нишонлади.

. 21 декабрь. Беларусь Республикаси Президенти Александр Лукашенконинг Ўзбекистонда расмий ташрифи бошланди.

. 25 декабрь. Ўзбекистонда биринчи маротаба кўп партиявийлик ва демократия асосида Олий Мажлис ва маҳаллий кенгашларга сайловлар уюшқоқлик билан бўлиб ўтди.

МЕНИНГ ЎЗБЕКИСТОН —— ДИЛБАР ВАТАНИМ!

Ҳалқимизда, болали уй бозор, деган мақол бор. Ҳа, дарҳақиқат ўзбек халқи шунақанги ҳам болажонки асти қўяверасиз. Қай бир хонадонга борманг, ўша ҳаммамиз учун азиз бўлган болажонларнинг шўх қийқириқлари ва ўйинчоқ талашиб опаси ёки укасидан хафа бўлиб йиғлаб ўтирганлигини гувоҳи бўласиз.

Истардикки, мана шундай шўх кулгулар ва болаликни эслатгувчи завқли йиғилар ҳар бир хонадоннинг азиз меҳмони бўлсин.

Қанотли хабарлар

ОЛТИН БИЛАН БАРОБАР ИЛДИЗ

Қорақалпоғистон Республикасида мустақил давлатимизнинг экспорт имкониятларини оширадиган хом ашё турларидан бири —— чучукмия илдизини етиштириш йил сайин кўпайтирилмоқда. Ушбу муҳим иш билан шуғулланаётган махсус бирлашма ноёб маҳсулотни хориждаги қатор нуфузли фирмаларга етказиб бермоқда.

Ўтган йили Қўнғирот туманида ҳам мазкур бирлашмага қарашли ихтисослаштирилган хўжалик тузилган эди. Жамоа дастлабки йилиёқ 700 тонна қимматбаҳо илдиз йиғиб, 30 миллион сўм фойда олган эди.

Бу йил 6700 гектар ерда чучукмия илдизи етиштирилди. Айни кунда илдиз етиштирувчилар ўтган йилги муваффақиятни мустаҳкамлаш учун мардона меҳнат қилмоқдалар.

МУСАВВИРНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

Таниқли қорақалпоқ мусаввири Омонгелди Ўтегеновнинг кўпқиррали ижоди Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Қорақалпоғистон Республика қўмитаси мукофоти билан тақдирланган эди.

Мусаввирнинг И. Савицкий номидаги Қорақалпоғистон Давлат санъат музейига қўйилган асарлари наинки бу ерлик маданият мухлислари, балки Нукусга ташриф буюрган америқолик бир гуруҳ олимлар эътиборини ҳам қозонди. Улар мусаввирнинг 5та асарини харид қилдилар.

Эндиликда мўйқалам соҳиби хорижда ўз асарлари кўргазмасини ташкил этишга тайёргарлик кўрмоқда.

Янгибой ҚЎЧҚОРОВ,
«Туркистон» мухбири.

Шу сонга ҳабар

МИЛЛИЙ ҲУНАРМАНДЧИЛИК ЛИЦЕЙИ

Қорақалпоғистонда бир неча лицей фаолият кўрсатмоқда. Улар орасида қурилиш, техника, қишлоқ хўжалиги йўналишидаги лицейлар бор. 1994—1995 ўқув йилидан бошлаб Нукусдаги 8—ҳунар—техника билим юрти миллий ҳунармандчилик лицейига айлантирилди.

Ҳозирги кунда лицей ўтов ҳозирловчи усталар, миллий кийим тикувчилар, гилам, палос тўқувчилар, заргарлар ва бошқа камёб касб эгаларини тайёрламоқда.

Касб ҳам саодат

ДЕҲҚОН КИМНИ АЛДАБДИ?

Муҳаббат —— бу шундай ажойиб сеҳрли сўздирки уни тилга олган ҳар бир инсон қалбидан, юрагининг туб—тубидан эҳтиросли сатрлар қалқиб чиқиши тайин.

Муҳаббат —— нафақат аҳду паймон меваси, балки у яшаётган оиламизга, она Ватанга, қолаверса, касбга бўлган чин меҳрдир. Шундай экан, муҳаббатнинг даргоҳи кенг дея баралла айта оламиз.

Ўз касбига муҳаббат қўйиб, ҳалол меҳнат қилаётган Паркент тумани «Комуна» жамоа хўжалигида истиқомат қилувчи 20 ёшли Мирфозил Деҳқонов билан қилган самимий суҳбатимиз касбга бўлган муҳаббат ва унинг чексиз сарҳадлари хусусида бўлди.

—— Мирфозил, муҳаббатни қандай тушунасиз?

—— Халқимизда «Гўзаллик тўйда, муҳаббат кунда керак», деган доно бир гап бор. Ҳаётда, ишда, баъзан уйда ҳам қилаётган ишимизга ихлос бўлмаса, кўнгил унча чопмайди. Масалан, мен касбимни севаман. Шунинг учун совуқни совуқ, иссиқни иссиқ демай далада меҳнат қиламан.

—— Деҳқончилик қилаётганингизга кўп бўлдими?

—— Касбнинг катта—кичиги, яхши—ёмони бўлмайди. Ота—боболарим улуғлаб келаётган касб, яъни деҳқончилик билан шуғулланиб келаётганимга уч йил бўлди. Худога шукр, шу давр ичида еримиздан яхши ҳосил олишга, асосийси, эл дастурхони тўкинчилигига оз бўлса—да ҳиссамни қўшганимдан хурсандман.

—— Мирфозил, агар сир бўлмаса, қанча ерга эгасиз?

—— Жамоа хўжалиги томонидан менга бир ярим гектар ер ажратиб берилган. Асосан бу ерга ерёнғоқ, картошка, қовун—тарвуз каби махсулотлар экиб, ундан кўзланганидан зиёд ҳосил олишга эришдим.

—— Деҳқончилик касбининг сир асрорларини кимдан ўргангансиз?

Ота—боболарим шу касб орқасидан кун кўриб, бола—чақа боқишган.

—— Шу касбни танлаганингиздан хурсандмисиз?

—— Албатта—да.

—— Мирфозил, айтингчи, савдо—сотиқ билан шуғулланаётган тенгдош дўстларингиз ҳақида нима дея оласиз?

—— «Йигит кишига қирқ ҳунар ҳам оз», деган гап бор. Мен дўстларимга пулга хирс қўймай ҳунар ўрганишларини маслаҳат берардим.

Суҳбатдош:
Г. ЁМҒУРОВА.

Гулдан атир соғинмаверади

Назм, наср, маданият, тарих

Сиз севган санъаткор

«ЗАРАНГ КОСА»ДАГИ КЕЛИН

ёки актриса Ҳакима Отахонова билан суҳбат

«Аёл нега кулади?
Аёл нега йиглайди?
Аёл нима учун мақталади?
Аёл нима учун ҳақоратланади?
Аёл нима учун аёл дейилади?
Ҳамма–ҳамма жавобларнинг сийқаси чиққан.
Аёл учун буюк сўз қолмаган дунёда.
Буюк сўз учун Аёл қолмаган дунёда.»

«Зарант коса»даги келин, сен ҳақингда кашфиётим ҳам, ташвиқотим ҳам шу.

Келин, сен аёл эмассан, ўз қайнонангни ҳақоратлайсан. Келин, сен аёл эмассан, ўз болангни меҳр–оқибат дарёсидан олиб, жаҳолат кўлмагига улоқтирасан. Келин, (мен сенинг исминг нелигини аллақачон эсимдан чиқарганман. Сен учун энг катта жазо дея қабул этдим буни, исмингни айтмай) сени дунёнинг кўр кўзлари кўрмади. Келин, сени дунёнинг очиқ кўзлари кўрди. Сени жазолади. Ҳали ақлга кирмаган (сенинг таъбирингча) ўглинг сен учун ёғочдан коса ясади.

* * *

«Заранг коса»даги келин билан суҳбатлашиш учун уни жуда кўп ахтардим. Театрда уни кўрсатишди. Заҳар ўрнига юзига табассум ёйилиб турган аёл у эканлигига шубҳа туғилди. Сўрасам, «ўша–мен», деди. Деворда унинг сурати илиғлиқ, остида «Ҳакима Отахонова» деган ёзув бор. Унинг ўша келин эканлигига ўзимни ишонтиришга ҳаракат қилдим. Ва ишонтирдим.

— *«Заранг коса»дан кейин сиз ҳақингизда ёмон фикр уйғонганди.*

— Мен ҳақимда эмас, ўша келин ҳақида бўлса керак.

— *Ҳаётда ижобий, саҳнада салбий рол ўйнаш қийиндир–а?*

— Йўқ, аксинча, мен ижобий ролларни ўйнашда қийналаман. Биласизми, ижобий ролда ҳатто қадам босишингиз ҳам кузатилади.

— *Актёр учун нима қадрли?*

— Кўнгли тўлиб яратган образлари.

— *Энг яхши яратган образларингиз?*

Кўзини бир нуқтага қадаб туради.

— Айтолмайман. Тўғриси, ўзингизнинг камчилигингизни ҳеч қачон кўра олмайсиз. Бу ҳақда

томошабиндан сўраган маъқул.

— *«Оталар сўзи»га қандай кириб келгансиз?*

Беғуборлик билан кулади.

— Эшикни очиб, аста мўралаб. Дастлаб оммавий саҳналарда қатнашдим. Мираббос ака Мирзааҳмедов мен ижро этаётган ролларни кузатиб юраркан. Шундан кейин мени асосий ролларда ўйнашга таклиф этдилар. Шундай қилиб телевиденияда ҳам ижодим бошланди.

— *У ерда ишлаш осонми ёки театрда?*

— Халқимизда гап бор–ку: «Ҳар ерни қилма орзу, ҳар ерда бордур тошу тарози», — деган.

— *Ҳакима опа, умуман, битта рол устида қанча ишлайсиз?*

— Баъзан бир кун, баъзида йиллаб.

— *Нима учун?*

— Ролнинг руҳиятингизга тушишига боғлиқ.

— *Ижро этадиган ролларингизни ўзингиз танлайсизми?*

— Йўқ. Рол танлаш режиссёрга боғлиқ.

— *Ҳакима опа, барибир, санъаткорларга яхшда.*

— Нима яхши, йиллаб эзилиб ижод этишими?

— *Барибир, бир кун шу ижоднинг самараси бўлади. Актёрни халқ севади.*

Ҳакима опанинг ҳозиргина асабийлашган юзида табассум ўйнади.

— Ҳа, тўғри, аммо бу актёрнинг «мазза»си эмас, бахти.

— *Демак, актриса сифатида армонингиз йўқ.*

— Сиз мени тўғри тушунмадингиз. Бахтли бўлганларнинг ҳам армони бўлади. Масалан, мен аёл сифатида бахтлиман, аммо санъаткор сифатида... буюк армоним бор. «Бобур» видеофильмидаги Моҳимбегим образини яратиш... Шу фильм режиссёри Мақсуд ака Юнусов бу ролга мени 32 та актриса ичидан танлаб олган эдилар. Аммо суратга олиш бошланишига 3 кун қолганида тўсатдан отам вафот этиб қолдилар...

Узоқ сукунат орага ўз пардасини ташлайди. Ҳакима опа ўз хаёллари билан банд. Унга тикиламан. У билан учрашмасимдан олдин туғилган саволларимга жавоб топаман.

Аёл юрагида АРМОН борлиги учун йиглайди!

Аёл юрагида МЕҲР борлиги учун кулади!

Аёл юрагида САДОҚАТ борлиги учун мақталади!

Аёл юрагида ХИЁНАТ борлиги учун ҳақоратланади!

Унинг хаёлларини парчалаб савол бераман.

— *Ҳакима опа, аёл учун нима қийин?*

— Ижодкор бўлиш.

— *Нима осон?*

— Ижодкор бўлиш.

— *Икки саволимга ҳам бир хил жавоб?..*

— Чунки аёлнинг фожиаси ҳам, бахти ҳам ижодкорлигида!

— *Кўпинча актриса аёлларнинг оиласи ҳақида турли миш–мишлар юради...*

— Худога шукр, 2 қиз, 2 ўғлим бор. Турмуш ўртоғим шоир ва драматург Тўра Мирзо ака. Ижодкор бўлганимиз учун бир–биримизга ёрдам беришга, тушунишга ҳаракат қиламиз. Ҳаётда нимаки қилсам, оиламга суяниб иш қиламан.

Ҳакима опа билан суҳбатимиз узоқ давом этарди. Аммо вақтимиз зиқроқ. У саҳнага чиқмоғи, мен таҳририятга қайтмоғим керак.

Суҳбатимизни қоғозга кўчирар эканман, жавоб топа олмаган саволимга жавоб топгандек бўламан: «Аёл покизалиги учун Аёл дейилади. Дунёда сўз туғилади буюк аёл учун шунда».

Лайло КАРИМОВА,
«Туркистон» мухбири

«Туркистон» газетасининг 70 йиллиги олдидан

УЧ АЛЛОМА — УЧ ДЎСТ

«Бу уч буюк ёзувчи, улуғ шоирлар маслаҳатлашиб, атайин фотостудияга боришиб суратга тушган эмаслар. Бундай қилишга уларда вақт ҳам етишмас эди. Булардаги ҳар бир дақиқа ҳисоби билан турар, бу нарса фақат фойдали ишларга сарфланарди. Агар гапимга ишонсангиз, 20– ва 30–йилларда яшаб ижод этган деярли кўпчилик шоир, ёзувчи, журналист, олим ва педагогда бемақсад юриш деган нарса бўлмаган. Улар дақиқаларни тиллага алмаштирмайдиган инсонлар эди...» деб гувоҳлик берганида Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи, улуғ педагог, ҳозирда 87 ёшни уриб қўйган Шокир Сулаймоннинг рафиқаси Зайнаб Мирсалимова минг бора ҳақ эди.

Шундан бўлса керак, кўриб турганингиз суратдаги инсонлар суратхонага атайин бориб тасвирга тушмаганлар. Бу ноёб ва тарихий сурат 1929 йили «Қизил қалам» таъсис йиғилишидан бир эсдалик сифатида олиниб, бу нарса «Маориф ва ўқитувчи»нинг 10–сонида чоп этилган эди.

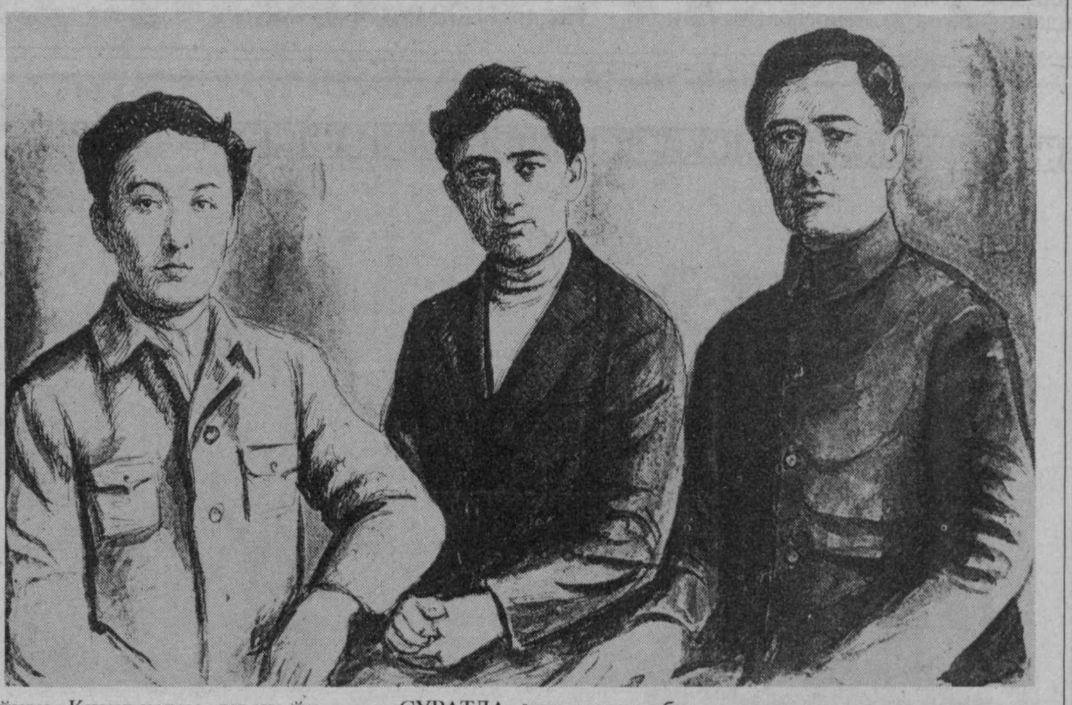

СУРАТДА: ўнгдан чапга, биринчи Чўлпон — атоқли шоир ва драматург, иккинчи Шокир Сулаймон — улкан шоир, ёзувчи, педагог, учинчи Боту — йирик шоир, жумҳурият маорифининг катта раҳбари ва ташкилотчиларидан бири.

Нашрга тайёрловчи
Ҳайдарали УЗОҚОВ.

Шеърият

ХАЁЛ СУРГАНМИСИЗ ЁЛҒИЗ ЎЗИНГИЗ?

***

Замин туйди куз соғинчини,
Дарахтларда заъфарон либос.
Турналар йўқотди тинчини,
Мезон янглиғ кўкдан инар сас.

Ҳорғин қадам ташлар қари от,
Кипригида йилларнинг гарди.
Чавандозни қийнай бошлар бод,
Ҳавонинг авзойи ўзгарди.

Саркаш дарё Норазмсой[1] ҳам,
Ажаб ўхшар қуйилган қизга.
Мирза малим айтгандек: «Одам
Сувдек сокин тортади кузда».

Йўл таноби тортилиб борар
Поёнига етади нигоҳ.
Баҳоргача ўртада қиш бор...
Керак эмас ортиқча изоҳ.

1 Муаллиф қишлоғидаги сойнинг номи.

ТУН ШЕЪРИ

Ярим тун.
Сукунат чўмган хонада,
Хаёл сурганмисиз ёлғиз ўзингиз?
Дунё сирли кўринади яна-да,
Кашфиёт туюлар ҳар бир сўзингиз.
Ўзинг англамаган сеҳрли кучдан,
Қалбингда туясан ғалати исён.
Ўрнингдан туриб кетасан қувончдан,
Бақиргинг келади тўхта эй, инсон!
Ғубори артилган ойна сингари
Тиниқ торта бошлар паришон хаёл.
Руҳингга бўй сочар умид гуллари,
Қаламинг излашга тушасан дарҳол.
Ҳамма нарса гўдак кулгуси каби,
Ширин туюлади, майин, осуда.
Ўжар мисраларнинг дардли-азоби,
Қайгадир чекинар бу кеча-тунда...

БУЮКЛИК

Сен осмон!
Уйнинг деразаси эмас.
Отилган кесакдан кетмассан синиб,
Сен осмон!
Маломат тошлари етмас,
Ва қулаб тушмассан кўзларинг тиниб.
Сен осмон!
Ўтинчим, осмон бўлиб қол,
Ҳеч ким чаплай олмас бетингга қора.
Осмоним буюксан шаксиз.
Ҳайратдан тилларим қовушмас сўзга,
Қайдан ҳам тушунсин ҳиссиз, юраксиз,
Шўрлик ерда ўрмалаган қумурсқа.

Очил ТОҲИРОВ.

Хуш хабар

МУҲАББАТ ЭЪТИРОФДАН БОШЛАНАДИ

Бултур, куз оёқлаётган пайт эди. Бир неча турк адиблари диёримизга келди. Уларнинг мақсади — Баҳоуддин Нақшбанд зиёратгоҳини тавоф этиш экан.

Бир ҳафта ичида улар Самарқанду Бухорода бўлишди, Имом ал–Бухорий, Баҳоуддин Нақшбанд зиёратгоҳларини тавоф этишди. Қайтишда Оқтош шаҳрида бўлган ёшлар билан учрашувда шоир ва олим Ҳасан Ўзбой сўз олиб, шундай деди:

— Сирдарёнинг кўпригидан ўтгач, йўлнинг ўнг тарафидаги «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат!» деган битикка кўзим тушди. Ўшанда мен «Бу даъват нимага асосланган экан?» деб ўйлаган эдим. Кўрдим, буюк аждодларга буюк эҳтиром кўрсатибсизлар! Кўрдим, оталар юртига буюк бир муҳаббат билан қурилиш қилаётирсиз! Кўрдим, ниятлар–да чўнг, қилинаётган ишлар–да чўнг! Бугун имоним комил: Ўзбекистоннинг келажаги эмас, эртаси–да буюк, бугуни–да буюк...

Янги йил арафасида хушхабар келди: Ҳасан Ўзбой халқимизнинг эрку истиқлоли йўлида жон фидо қилган буюк шоир Абдулҳамид Чўлпон шеърларини туркчага таржима қилибди, наинки таржима қилибди, балки «Турк маданияти тадқиқоти институти» томонидан «Чўлпоннинг шеърлари» деган ном остида алоҳида китоб ҳолида нашр этибди ҳам. Ва ҳурмат билан ушбу китобга у шундай бағишлов битибди: *«Бу китобни 1929–1938 йиллар орасида шаҳид этилган минглабча туркистонлик зиёлиларнинг руҳи ва бугунги мустақил Ўзбекистоннинг буюк келажагига бағишлайман».*

Зеро, муҳаббат эътирофдан бошланади.

Янги йил ҳикояси

Абдуқаюм ЙЎЛДОШ

КЎЗЛАРИМ ЙЎЛИНГДА

НОВЕЛЛА

БОШЛАРНИ ширингина айлантириб қўйган гуржи мусалласидай ёқимли Янги йил оқшоми эди.

Ташқарида гупиллаб қор ёғарди.

Хона кенг эди, на хуш, кўнгиллар ундан–да кенг эди; шундоқ тепамиздаги қандилдан ҳам, бурчакдаги овозсиз ойнаи жаҳондан ҳам зангори ёғду қуйиларди; тўкин дастурхон ўртасида шохларига осилган шишалари майин жиринглаб айланаётган арча ранго–ранг кўзчаларини шодон қисиб қўярди.

Ўтаётган йилнинг мубҳам ғуссаси кираётган йилнинг илиқ ҳаяжонига изсиз қоришиб улгурган эди. Сархушликнинг ҳам шундай палласига етган эдикки, бундан буёғига нўш этилган шароб ҳузур келтиролмаслигини илғаб турардик. Энди тўлиққан кўнгиллар гурунг чоғиридан сипқорарди. Тугуни ешилган тиллар сайрарди, бири–биридан ўткир, бири–биридан завқли жумлалар оппоқ қор янглиғ тинмай ёғиларди–да, кўзларни чароқлатиб, табассумлар улашиб, ёноқларни ловуллатиб, эриб кетарди.

Мўъжаз даврамизда назмга мойиллик бор эди. Камина ҳам анча машаққатлардан сўнг «Икки ёним икки жуфт–у, ўртада ёлғиз ўзим, ёлғизлашиб қолдим, ёҳу, қулламас ҳеч ким сўзим» тарзида шеър битиб ҳам чекимга тушган шартни адо этдим, ҳам олқишларга сазовор бўлдим. Чиндан–да, ўнг ёнимда дўстим Аҳмадбой (биз уни Бэй деб атардик) маликаи лобари Лобарниса ила, чап ёнимда эса дўстим Раҳмонбой маликаи асиласи Асилахон ила яйраб ўтиришар, камина шаҳри Тошкандан йўл босиб келган қўноқ сифатида тўрни забт этган эсам–да, надоматлар бўлғайким, ёлғиз эдим. Ва ҳар галгидек, суққабошлигим боис, икки тарафдан пайдар–пай отилаётган пахтавон ўқлардан ҳимояланиш–у, вақти–вақти билан муносиб жавоб қайтариб туриш бир ўзимнинг зиммамда эди. «Эй, худо, — лов–лов ёнаётган атлас кўйлакда ловуллабгина ўтирган Лобарниса шўх чақнаб кетган кўзларини кўкка тикиб илтижо қиларди, — ҳеч бўлмаса мана шу Янги йилда сафимизга яна битта янги киши келиб қўшилсин!» «Ҳа–ҳа–ҳа,» — дердим мен гап билан чимдиб.

Сўнг ўзимизнинг «лотерея» ўйинимизга қайтдик. Бунда ҳар биримиз кўзларимизни юмиб олганча Бэйнинг туркча қалпоғидан шарт битилган қоғозлардан бирини олардик. Бир зум тинмаётган қаҳқаҳа бўрони остида Раҳмон лампочкага севги изҳор қилди. Асила японча ашула айтиб берди, Лобарниса хўроз бўлиб қичқирди, Бэй иккинчи овқатни тайёрлайдиган бўлди, менга эса Қорбобо бўлиб қўшниларни табриклаб келиш шарти тушди.

Табриклаш бўлса табриклаш–да, Қорбобо бўлса, Қорбобо–да. Либосларни келтиринг!

ЛОБАРНИНГ ОППОҚ пўстинини, Раҳмоннинг оқ қалпоғини кийдим, аёллар кўмагида юзимга пахтадан соқол–мўйлов ёпиштирдим, қўлимга асо тутиб, халтачага дастурхондаги мева–чевалар, пишириқлардан солдим–да, «ҳайё–ҳуйт» дея сафарга отландим.

«Сафар»им узоққа чўзилмади. Раҳмон биринчи қаватга тушиб, кўп болали қўшнисини қутлаб чиқишимни маслаҳат бергач, ошхонага, Бэйга кўмак бергани ошиқди. Асила эса шундоқ қарши эшикдаги қўшниникига кириб қўя қолишим маъқуллигини исботлаб берди. Эшикдан мўралашиб, қиқирлаб кулишаётган икки жувонга кўрсаткич бармоғимни ўқталиб пўписа қилдим–да, йўлакнинг нариги тарафидаги кўм–кўк эшикнинг тугмачасини босдим.

Эшикка қулоқ тутиб, яқинлашиб келаётган қадам сасларини эшитгач, ҳассани ерга икки–уч бор қаттиқ урдим–у, йўғон овозда:

— Сизларни Янги йил билан қутлагани тоғлар ошиб, боғлар ошиб, ўрмонлар оралаб, йўл юриб, йўл юрсаям мўл юриб Қорбобо келди! — дедим қироат билан.

Эшик очилиб, оппоқ ҳарир либос кийган, чамаси йигирма ёшлардаги қиз кўринди. Унинг менга ҳайратланиб қараётганини кўргач, ўз таъсиримдан мамнун бўлган аҳволда:

— Мана, Қорқизни ҳам топдим, — дедим кўтаринки руҳда. — Ассалому алайкум.

— Вой, кечирасиз, — дув қизариб кетди қиз шошиб ўзини четга оларкан. — Ассалому алайкум. Киринг, киринг, Қорбобо.

Шиппагимни йўлакда қолдириб, ичкарига кирдим. Амал–тақал қилиб ёпиштирилган соқол–мўйлову қошларимни кўчган ўрнига босиш билан андармон бўлиб остонада пойабзаллар бор–йўқлигига ҳам эътибор бермаган эканман, шунинг учун қиз кўрсатган хонага «Ассалому алайкум» дея кириб бордиму, «Янги йилингиз билан!» дея айтмоқчи бўлган табригим бўғзимда қолди. Меҳмонхонада ҳеч ким йўқ эди. Ўртада мўъжазгина дастурхон безатилган, хонтахта атрофига товланиб турувчи атлас кўрпачалар тўшалган, болишлар қўйилган, лекин хонада тирик жон йўқ эди.

— Ўтинг, тўрга ўтинг, Қорбобо, — таклиф қилди ортимдан кирган мезбон.

— Янги йилингиз муборак бўлсин, қизим, — дедим ажабланганимни билдирмасликка уриниб бека томон ўгириларканман. — Манави арзимас совғаларни сизга олис–олислардан олиб келдим.

Ҳалтамдан майда–чуйдаларни олиб дастурхоннинг чеккароғига тўка бошладим. Гап йўқ, дастурхон дид билан безатилган, пишириқлару мевалардан тортиб шампан виносининг шиёринигача бор эди.

Халтам бўшади. Мен қаддимни тикладим.

— Сизга катта раҳмат, Қорбобожон, — деди жилмайиб турган бека. — Мени жуда–жуда хурсанд қилдингиз.

— Вазифамиз шу, — дедим кўзлари порлаётган сулув мезбонни бу гал «қизим» деб аташга тилим бормай.

— Илоё умрингиздан барака топинг.

— Раҳмат, кўп яшанг.

— Қани, тўрга ўтинг.

— Эй, қўйинг, шу ерам бўлаверади.

— Ўтинг, бобожон, ўтинг.

Қиз нон ушатди, мева–чевали ликопчаларни менга яқинроқ сурди.

— Марҳамат, олинг.

— Қўноқлар энди келадими дейман? — деб сўрадим нондан тотинарканман.

— Кеп қолишар, бобожон, — жилмайиб жавоб берди қиз.

«Келишмайди, — деган ўй ўтди кўнглимдан негадир қизнинг тиниқ нигоҳларидан кўзларимни олиб қочарканман, — Янги йил киришига ярим соат қолганда ким ҳам келарди».

Мезбон мени яна дастурхонга ундади, сўнг эътирозларимга қарамай, ошхонага ўтиб, бир ликопчада буғи чиқиб турган манти олиб кирди.

— Энди... очмайсизми, бобожон? — кулимсиради бека.

— Э–э, кечирасиз...

Соқолим билан олишишни бас қилиб, тиқинини пақиллатиб отганча ширин шампан виносини очдим.

МЕҲМОН СИФАТИДА дастлабки қадаҳ сўзини ўзим айтдим.

— Кириб келаётган Янги йилингиз муборак бўлсин. У сизга бахт келтирсин... Хў–ўш, кутган меҳмонларингиз Янги йил киргунча етиб келишсину, Сиз байрамни ўшалар билан кутиб олинг.

— Сизгаям бахт тилайман...

Самимият — жуда катта куч. Беғубор жилмайиб турган бекага кўз ташларканман, ичимлик таъсирида бошим айланиб, кўнгилда суюлишга андак рағбат уйғонган бўлса–да, бу мутлақо ўринсиз аҳмоқгарчилик эканлигини туйиб, ўзимни жиддий тутишга, енгилгина ҳазил аралашган ақллироқ гаплардан гапиришга уриндим.

— Умуман олганда, сингилим, мен сизга айтсам, файласуфларнинг ёзишларига қараганда, кутиш жараёнининг ўзи кутилган нарсага нисбатан бир неча юз баробар қадрлироқ ва қимматлироқ бўларкан.

— Шундай денг... — Қиз сал жиддий тортди. — Ўша кутиш деганингиз... жуда чўзилиб кетса–чи?

— Ни фарқует!

— Яхши тасалли экан. Бўйинга осиб юрсаям бўлаверади.

Иссиғим чиқиб кетди.

— Э, тасаллингиз нимаси, бу ахир исбот талаб қилмайдиган аксиома–ку!

Қиз маъюс жилмайди.

— Бўлса бордир. Фақат мен... бир умр кутиб... интизор ўтишдан кўра... бир лаҳза бўлсаям бахтиёр яшаш маъқулроқмикин, деган фикрга боргандим. Ўзингиз айтгандай, умуман олганда, одам бахт учун дунёга келмайдими? Тирикликнинг ўзиёқ одамни бахтли яшаш учун курашишга, керак бўлса қурбонликлар беришга... гап–сўзлардан юқорироқ туришга мажбур этмайдими?!

— Сиз эҳтимол ҳақдирсиз. Лекин, афсуски, пешонада бори бўлади...

Хайрият, бека яна очилиб жилмайди.

— Дастурхонга қаранг, бобожон.

— Қарадим, сингилжон, қарадим...

ХУДДИ ШУ АСНО, қиз дудоқларига яна бир дилтортар табассум тошиб чиқаётганда эшик қўнғироғи жиринглаб қолди.

Ранги оппоқ оқариб кетган бека бир ўрнидан қалқди, кейин, жойига ҳолсиз қайтиб ўтираркан, титроқ товушда:

— Илтимос... — дея олди, холос.

Мен учиб бориб эшикни очдим.

Остонада... Раҳмон турарди.

— Э, бу сенмидинг? — дедим ҳафсалам пир бўлиб.

— Пастга тушмаганмидинг? — негадир шивирлаб сўради дўстим.

— Мен...

— Э–ҳей, жигитлар, кутиб қолди–ик.

Бу Асиланинг шодумон овози эди. Эшик кесакисини маҳкам чангаллаб олган Раҳмон баайни маст одамдай бир чайқалиб ортига ўгирилди.

— Кетаяпмиз, жоним.

— Мен ҳозир.

Қайтиб хонага кирдим.

Қиз ўша жойда, ўша алфозда, дастурхондан кўз узмай ўтирарди.

— Қўшниларингиз экан. Мени чақириб келишибди.

— ...

Руҳсиз суратдай қотган бекага недир яхши гаплар айттим, кўнглини кўтаргим келди.

— Биласизми...

— Керак эмас... Боринг...

Халтамни қўлимга олдим.

— Хайр бўлмаса.

Қиз ўрнидан турди. Халтамни қўлимдан олиб, дастурхондаги уч–тўрт ликопча ширинликни ичига ағдарди.

— Хайр. Раҳмат сизга, Қорбобо.

— Янги йилингиз муборак бўлсин.

— Сизга ҳам...

***

ОРАДАН БИР ЙИЛГА яқин вақт ўтди.

Худога минг қатла шукр, бу орада ишқ офтоби каминанинг кулбасига ҳам мўралади ва қалбга бир олам қувонч, ҳайрат, ҳаяжон туҳфа этди...

Шундай саодатманд кунларнинг бирида, Янги йил келишига ҳам икки ҳафтача муддат қолганини билиб қолиб дўстим Аҳмадбойга сим қоқдим ва уни оиласи билан меҳмонга чорладим. Гап орасида ниҳоят бу йил ёлғиз бўлмаслигимни қистириб ўтарканман, Раҳмон билан Асилани ҳам ола келишни унутмаслигини таъкидладим. Одатига кўра бақириб–чақириб мени табриклашга тушиб кетган Бэйни тўсатдан ҳиқичоқ тутди. Кейин, гапидан адашиб–янглишиб, пойинтар–сойинтар жумлалардан бир нималарни тушунтиришга уринди.

Хуллас, беш–олти ойдан буён Раҳмоннинг оиласида нотинчлик экан. Яқинда эса у бутун уй–жойи, мошинасини Асилахонга ташлаб, ҳатто жомадонини ҳам олмасдан шаҳарга кетворган эмиш... Овул ҳозир арининг уясидай бўлиб қолибди. «Янги йилгача бирон нима аниқ бўлиб қолса, албатта, қўнғироқ қиламан», — деди Аҳмадбой. Кўнглимда пайдо бўлган бир ожиз гумондан ҳовлиқиб сўрадим: «Раҳмон ким билан кетибди ахир?». «Бегона эмас, қўшниси билан. Эшиги эшигига рўбарў эди. Ҳа, айтгандай, ўтган янги йилда сен у қизнинг уйига Қорбобо бўлиб кирганднинг, шекилли. Балки эсингдадир...»

Ит мучалидагилар нима дейди?

«КЎНГИЛГА БИР ЧЎҒ ТУШДИ»...

ҲАР БИР ўтаётган кунига шукр қилиб яшамаган одам бандаи мўмин эмас. Пешонага ёзилганини кўрамиз-да, дейишлари ҳам аслида шундан. Бироқ барибир эртага ҳаётимизда қандай ўзгаришлар бўлишини билишга қизиқиб яшаймиз. Бу одат балки қусур, балки фазилатдир, билмадик. Аммо...

Қадимдан элда: «Инсоннинг ўз мучал йилида кўплаб орзу – ниятлари ижобат бўлади» деган бир гап юради. Мана, 1994 йил — ит йили ҳам тугади. Шу боис биз юқоридаги фикрга ўз муносабатимизни бир неча шу мучалдаги кишиларнинг жавоби билан изоҳлашни лозим топдик.

Алишер ХИДИРОВ — ўрта мактаб ўқувчиси, биринчи мучал:

— Ўтган йилда эсда қоладиган кўп воқеалар бўлди. Ёзда илк марта лагерда бўлдим. Мазза экан. У ерда ҳар куни бассейнда суздим. Кейин, анави... яқинда дадам велосипед ҳам олиб бердилар.

Нодир МАҲМУДОВ — журналист, иккинчи мучал:

— Йиллар, ўтаётган кунларга назар ташлайдиган бўлсак, нигоҳимизда қатор саф тортиб тарих туради. Узоқ тарих, яқин тарих... 1994 йилда тушди...— ўтган ҳар бир куним деярли бир-биридан фарқ қилмайди. Аммо улар орасидан икки-уч куним алоҳида бўй кўрсатиб туради. Шулардан энг бўйчани — 27 август. Шу куни мен ота бўлдим, қизим Шаҳзода дунёга келди...

Абдурасул БЕРДИЕВ — милиция капитани, учинчи мучал:

— Мен учун энг омадли йил бўлди десам муболаға бўлмас. Иккита ширинтой қизчам бор. Шу йил улар укачалик, мен ўғиллик бўлдим. Қувончим чексиз. Айтганча, хизмат лавозимимда ҳам яхшигина ўзгариш бўлди. Бироқ, бу ҳали ҳаммаси эмас. «Туркистон» газетаси саҳифаларида бериб бориладиган «Совға» лотореясининг тарғиботини кўриб, кўнгилга бир чўғ тушди.

СИРОЖИДДИН ёзиб олди.

Сиз нима дейсиз?

Севимли адибимиз Абдулла Қодирий: «Мозийга қайтиб иш кўриш хайрли дейдилар» дея ўтмишимиз тарихи ҳақида йирик асарлар яратиб кетди. Ёзувчимиз бу билан ўтмишни билмай туриб, келажакни ҳам чуқур англаб бўлмайди, деган ҳикматни илгари сурган. Биз ҳам ўтмиш маданиятимизни ўрганмай, янгидан ўз келажагимизни яратолмаймиз. Тўғри, ўша «қизил империя» деб аталмиш давлат чангалидан холос бўлган мамлакатимиз ягона мустақил йўлни танлади. Жаҳон мамлакатлари ҳам буни бирин-кетин тан олишяпти.

Маориф соҳасида ташкилотчилик масаласи яхши йўлга қўйилса, ўқувчилар маънавиятига ижобий таъсир кўрсатади. Деворий газеталарнинг тез-тез чиқарилиб туриши шундай имконлардан биридир. Бир пайтлар деворий газеталар ўз йўналиши ҳамда кишини ўзига «тортадиган» материаллари билан туман ёки шаҳар халқ таълимида қизғин муҳокама қилинарди. Ҳатто туман газетаси журналистларининг хулосаларига қараб, вилоят халқ таълимига тавсия қилинарди. Бу нафақат туман ёки мактаб учун, балки ўша газетани ташкиллаштирган синфга ҳам «плюс» бўлиб қўшиларди.

Кейинги уч-тўрт йил ичида бунга эътибор ниҳоятда сусайган. Кўпгина мактабларда фақат хотин-қизлар байрами ва Наврўз арафасида бир-икки газета чиқарилади, холос. Масалан, яқинда жумҳуриятимиз мустақиллик тўйининг 3 йиллиги нишонланди. Бироқ бу байрам муносабати билан баъзи мактаблар

ҚАЙДАСАН, ДЕВОРИЙ ГАЗЕТА?

ўз деворий газеталарини чиқаргани йўқ.

Биз 5-синф ўқувчилари билан биргаликда ўзбек тили ва адабиёти фанининг 1-сон деворий газетасини мактаб пештахтасига илдик. Эсингизда бўлса, бундан бир неча йил олдин «Туркистон» талабаларга бағишлаб «Жилға» саҳифасини очган эди. Газетамизни ана шундай номлаб, ўша саҳифа тепасидаги «Мен жилғаман, дарё бўлиб оққим келади» бош сўзини эпиграф қилиб олдик. Газетамизда мактаб ўқувчиларига оид турли мавзуларда қизиқарли материаллар бериб турибмиз. Масалан, «Сиз нима дейсиз?» сарлавҳали танқидий мақолада 5-»А» синф ўқувчиси Сайёра Ғаффорованинг дарс жадвалларидаги айрим фанлар тартибсиз қўйилганлиги, 5-»Б» синф аълочиси Ғайрат Пармоновнинг ўзбек тили дарслигида «ц», «ъ» ҳарфларининг ўзбекчада ноўрин равишда қўлланиши ҳақида, шу билан бирга, 5-»В» синф ўқувчиси Жамила Абдуллаеванинг ўзбек тили ва адабиёти, тарих, математика дарслари сўнгги соатда қўйиш ноўрин эканлиги тўғрисида қуйиниб ёзишган. Бундай танқидий мақолалар қизғин мунозарага айланди.

Қиссадан ҳисса шуки, ҳар бир мактабнинг, синфнинг деворий газетаси бўлиши лозим.

Бахтиёр САЙЙИД,
Китоб тумани, Юсуф Хос Ҳожиб номидаги мактабнинг тил-адабиёт ўқитувчиси.

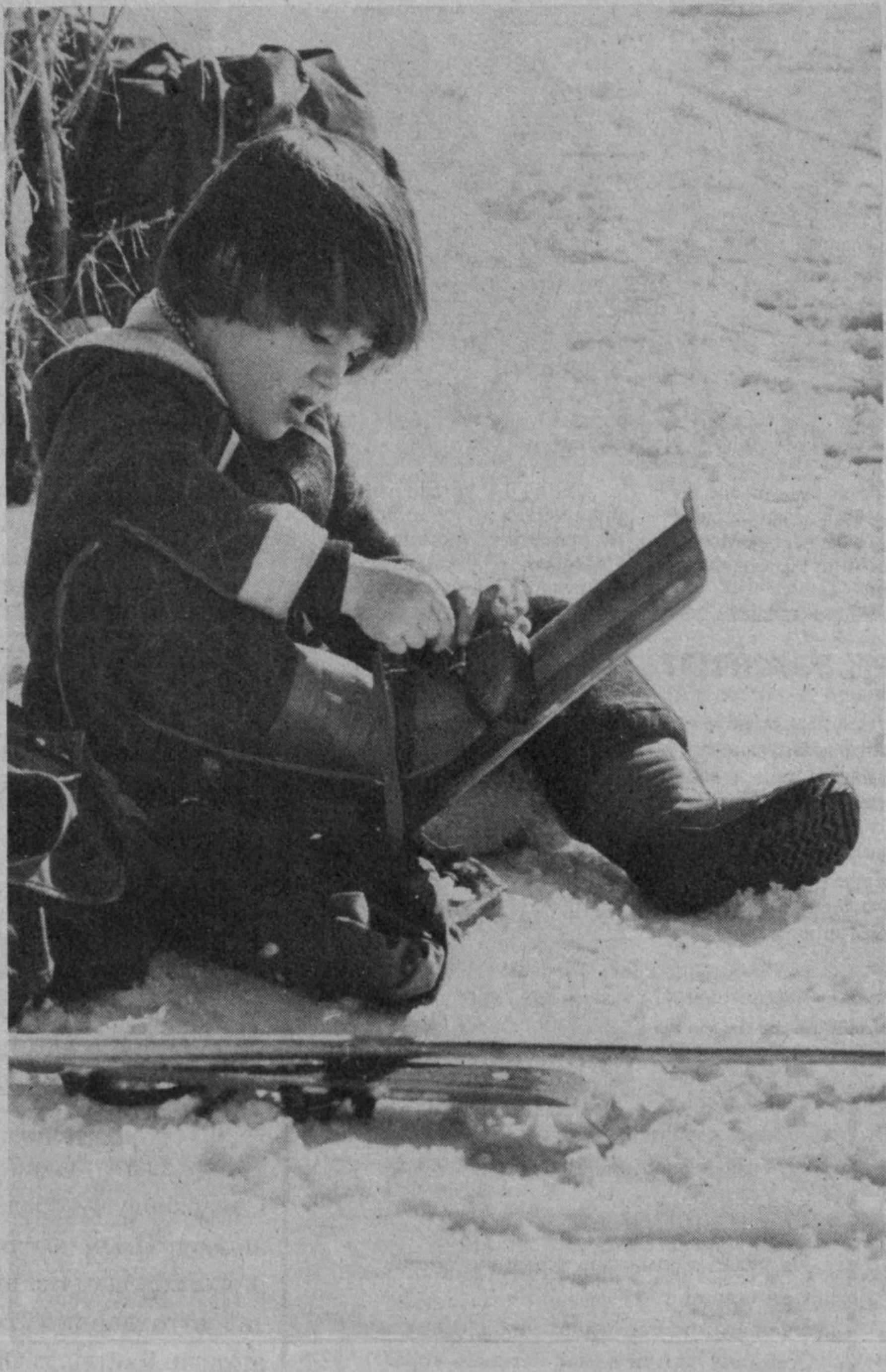

Мен ҳам чемпион бўламан...

(Ф. Қурбонбоев сурати)(ЎзА)

Фойдали маслаҳатлар

АГАР КЎЗИНГИЗ ЧАРЧАСА...

Чарчаган, қизарган кўз ҳеч кимга чирой бўлмайди. Киши ўз-ўзига кўмак кўрсатиб, равшан боқишини таъминлаши қийин эмас. Қизарган ва зўриққан кўзнинг энг оддий малҳами — аччиқ чой ёки мойчечак дамламасига уч-беш дақиқа оралатиб кўзларни чайиш яхши даво бўлади.

Кўзни чайиш чарчоқни, лўқиллашни олади. Бунинг учун энг яхшиси хона ҳароратидаги қайнаган сувга чой, бор кислотасидан (бир стакан сувга ярим чой қошиқ миқдорида солиш) фойдаланиш маъқул. Кўзни чайиш оралиғида илиқ ва совуқ сув ҳамда ўсимликлар: мойчечак, жўка, маржон гулидан стакандаги қайнаган сувга бир ош қошиқдан солиб дамланади, хона ҳароратигача совутилади. Тайёрланган дамламаларда чайиш тинчлантирувчи таъсир кўрсатади. Кўк петрушка ёки укропнинг дамламаси кўзни ёрқин қилади, қичишини йўқотади.

Умумий толиқиш туфайли қовоғингиз солиқиши мумкин. Мана шу солиқишни йўқ қилиш учун маврак, мойчечак, укроп дамламаси билан компресс қилиш мумкин. Бунинг учун ярим стакан қайнатилган сувга мана шу исталган кўкатдан ярим қошиқ солиниб, усти 15 дақиқа ёпиб қўйилади. Димлама тайёр бўлади. Уни иккига бўлиш керак. Биринчи ярмини совутиш, иккинчи ярмини эса иситиш лозим. Кейин иссиқ идишдаги димламага икки тутам пахта, совуганига ҳам икки тутам пахта солиб қўйиш керак. Шундан кейин ётиб бир гал иссиқ пахтани, бир гал совуқ пахтани қўйиб, компресс қилинг. Орадан ўн дақиқа ўтгандан кейин кўзингиз яхши дам олганлигини ҳис қиласиз.

Армуғон

«ШЕЪРНИ БОЛАСИДЕК СУЙГАЙ, ЭЛИМ...»

КЕЙИНГИ ЙИЛЛАРДА ёш адиблар ва уларнинг асарларини нашр қилиш ҳақида қаерда гап бўлмасин, албатта, ўша жойда иқтисодий қийинчиликлар ҳусусида ҳам гап айланарди. Лекин юртбошимизнинг ёш ижодкорларга бўлган алоҳида ғамхўрлиги бундай ўткинчи ҳолатларга чек қўйди. Янги йил арафасида бир қанча ёш шоирларнинг, жумладан, Сирожиддин Рауфнинг «Йиғлаётган ой», Нормурод Мусомовнинг «Ҳаёлга сайр», Минхожиддин Мирзонинг «Нилуфар», Абдувоҳид Ҳайитнинг «Жон қуши», Баҳодир Жўраевнинг «Тунги офтоб» номли илк китоблари чоп этилди. Энг қувонарлиси шундаки, «Истеъдод» серияси остида нашрдан чиққан бу китоблар «Ўзбекистон» ва «Ёзувчи» нашриётларининг ёш ижодкорларга ҳомийлиги тариқасида чоп этилган.

Энди икки жумла шоирлар ва уларнинг шеърлари ҳақида.

Сирожиддин Рауфнинг шеърларида нозик руҳий кечинмалар, далли ошиқлик, ватанга фидойилик ҳислари шу қадар жамланиб келадики, унинг илк шеърларини ўқиганингиздаёқ, ўзингизни бошқа оламга тушиб қолгандек ҳис қиласиз. У муҳаббат ҳақида «Сен дея яралиб, оламга бир бор, Бўйин кўрсатмаган Сўз бор кўксимда...» деса, Ватан ҳақида «У, элим, шеърни боласидек суйган элима» деб ёзади. Ана шу икки шеърнинг ўзиёқ унинг шоирлигидан, дунёга ўзига хос кўз билан қарай билишидан далолатдир.

Абдувоҳид Ҳайитнинг шеърларида эса кўпроқ фалсафий фикрлар кўзга ташланади. У бир шеърида «Мен кулсам, табассум синдирар чеҳрангни» дейди.

Нормурод Мусомовнинг шеърларида эса кўпроқ халқона оҳанг таъсири сезилади. Шоир ҳақида унинг китобида сўзбоши ёзган Сирожиддин Саййид шундай дейди: «Шоир укаларимизнинг шу эл тилида жайдари, ўзбекона шеърлар айтаётгани, кўп ёт қозиқларда айланиб, ниҳоят ўз қозиғини топаётган кишини мафтун этади. Нормурод Мусомов шундай шоирлардан».

Минҳожиддин Мирзонинг шеърлари «шаклан хилма-хил, мазмунан ранг-баранг. Ифода усули ҳам ўзига хос, мисралар мазмундор тугал. Фикр тиниқ ва аниқлигидан ташқари лўнда. Бу фикрларни унинг шеърларига нисбатан шоир Маъруф Жалил ишлатган.

Баҳодир Жўраев ҳақида эса шоир Усмон Қўчқор шундай дейди. «Шеърларининг шаклида фаққулодда янгилик йўқ, лекин воқеликни бадиий идрок этишида фарқ бор. Шоирнинг дунёсида ҳамма жонсиз нарсалар Жонланади. Ҳамма мавҳумотлар Шаклланади». Аслида шоирлик дегани шу эмасми?

Биз бу китоб муаллифлари ва уларнинг шеърлари хусусида тугал бир фикр айтиш ниятида эмасмиз. Буни мунаққидларимизга қолдирамиз. Айтмоқчи бўлган яна бир гапимиз Ўзбекистон Давлат матбуот қўмитаси раҳбарлигида «Ўзбекистон» ва «Ёзувчи» нашриётлари янги — 1995 йилда ҳам йигирма номдаги ёш ижодкорларнинг илк асарларини чоп этиш ниятидалар. Биз уларнинг ана шу эзгу ниятлари амалга ошишига тилакдошмиз.

И. ҲАМРОЕВ.

Газета саҳифаланаётганда

ПУЛФУРУШ ҚИЛМИШИДАН ПУШАЙМОН

Қарши шаҳридаги «Олтин хўрозча» хусусий дўкони хизматчиси Руслан С. Янгибозорда ғайриқонуний йўл билан 100 АҚШ долларини талаба Т. Қобиловга 3 минг 600 сўмга пуллаётганида ҳуқуқни муҳофаза қилиш ходимлари томонидан ушланди. Ундан, шунингдек, 61 минг Россия рубли, 3 минг сўм пул ва «Тапдем» русумли долларни аниқлайдиган асбоб мусодара қилинди.

Пулфуруш қонун олдида жавоб беради.

А. ТАЙПАТОВ,
ЎзА мухбири.

Кўз кўрмаган, қулоқ эшитмаган...

ГАБРОВОЧА ДАВОЛАШ

Болгариянинг Габрово шаҳридаги сатира ва юмор Уйи раҳбарияти маҳаллий касалхонага ўзига хос ёрдам кўрсатишни таклиф этди. Бу ерда рассомлар — юмористларнинг асарларидан доимий кўргазма ташкил этилди. Уларнинг асарларини кўрганларнинг кўнгли ёришади ва... касалларни даволайди. Шифокорлар «юмористик ташаббус» маълум даражада «кулгитерапия» ролини ўйнаб, беморларнинг ҳаётий фаолияти ошишига ёрдам беради, деб ҳисобламоқдалар.

Габрово юмор Уйи ҳозирданоқ ғоят жиддий ва масъулиятли тадбирга: Халқаро сатира ва юмор байрамига тайёргарликни бошлаб юборди,— дейди унинг директори Татьяна Цанкова. Халқаро сатира ва юмор байрами келгуси йилнинг 20 майида бошланади.

Габровоча «кулгитерапия» ҳозирча касалларни даволамоқда.

РАДИОЛА — ҲАЁТ ИЛДИЗИ

Троицкий қишлоқ хўжалик кўчатхонасининг мутахассислари халқ орасидан «олтин илдиз» деб аталадиган пушти ранг атиргулнинг дастлабки товар туркумини ўстиришди.

Жанубий Урол ботаниклари ўзининг шифобахш хусусияти жиҳатидан «ҳаёт илдизи» — женьшендан қолишмайдиган бу мўъжизакор ўсимликни саноат миқёсида қўллаш даражасида кўпайтиришнинг кашшофлари ҳисобланадилар. Кўчатхонадан йиғиб олинган дастлабки ҳосил бир ярим минг илдизни ташкил этди.

ОВЧИНИНГ ОВИ ЭМАС, ДОВИ КЕЛДИ

Бавла ишчилар қўрғонилик машинист А. Богданов ўғли билан Байрянин кўлига балиқ овига йўл олганида балиқ шўрва қилишни кўнглига туккан эди. Бироқ ови ўнгидан келавермади, балиқчилар қўшни сув ҳавзасига ўтишга қарор қилишди. Улар ўрмон орқали кетаётганларида йўлларида икки улкан қўзиқоринга дуч келишди. Уларнинг бири 5 килограмм, иккинчиси эса 10,5 килограмм тошни босди. «Татаристон Республикаси» газетасининг хабар беришича, шу вақтгача бу ерлардан ҳеч ким бундай муваффақиятли «ов» билан қайтмаган экан.

ЎРГАТИЛГАН ҚИРОЛ

Дунёда «Ўзига хон, ўзига бек» бўлишни ҳаммадан ҳам афзал кўрадиган мушукни ўргатиш қийинлиги барчага аён. Бу ишда машҳур Юрий Куклачев муваффақиятга эришишда чинакам ибрат бўляпти, деб ўйлайсизми? Эндиликда эса Пермда артист эмас, балки бошқа касб соҳиби бўлган унинг «рақиби» пайдо бўлди. Олег Мендорев ўзининг Қирол лақабли мушугини айтган ишини бажаришга ўргатишда ундан ҳам ўзиб кетди. Ҳозирги пайтда унинг мушуги «қўлингни бер», «ёнимда тур» ва «ўтир» деган сўзларини сўзсиз бажармоқда.

Мушук эгасининг ҳикоя қилишича, Қирол лақабли мушук ўзга оилада яшаган. Бироқ уни хона ичига қўймай, ит сингари эшик орқасида қолдиришган. Афтидан, у итдан ҳеч қандай кам жойи йўқлигини исботлашга қарор қилган бўлса, ажаб эмас. Бу ўринда ўргатувчининг саботи ва маҳорати ҳам қўл келган.

Фольклор — халқ санъати дурдонаси

Тарих зарварақларидан ўрин олган 1994 йил Навоий вилоятининг «Нуржаҳон» ҳамда Қашқадарё вилоятининг «Чироқчи чироқлари» фольклор жамоалари учун ўзига хос бўлди. Мазкур жамоалар «Чашма-94» фольклор жамоалари республика кўрик-танлови совриндорлари бўлишди.

Биринчи суҳбатдошимиз «Нуржаҳон» фольклор ансамбли бадиий раҳбари Худоёр Хидиров.

— Ҳақиқатдан ҳам 1994 йил биз учун омадли йил бўлди. Республика фольклор гуруҳлари ичида олий мукофотга сазовор бўлдик. Ансамблимизда 25 киши иштирок этади. Уларнинг ёши 13 дан 73 гача. Мана 4 йилдирки, фаолият кўрсатмоқдамиз. Халқ ижодиёти бизга илҳом бағишлайди. Уларни жон-жон деб ижро этамиз. Республика миқёсида ўтадиган барча тантаналар бизсиз ўтмайди, десам муболаға бўлмас. Истардимки, кириб келган 1995 йил ҳам барча ижодкорлар учун муваффақиятлар йили бўлса.

— «Чироқчи чироқлари» фольклор жамоаси 1988 йил ташкил топган, дейди биз билан суҳбатда Чироқчи туман маданият бўлими мудири Шерқул ака Бобонаров. — Жамоа ўтган йиллар мобайнида қатор беллашувларда, маросимларда иштирок этди. Унинг кишилар қалбидан жой олаётган айтишувлари, халқ термалари эътиборсиз тингланмайди. Шароф момо Нахонова, Чўли бобо Низомов, Абдураим бобо Жўраев, Ҳамро Муродова, Анора Абдиева каби иқтидорли аъзоларимиз борлигидан фахрланамиз. «Чироқчининг қўрғони», «Оққона қоғоз пириллар», «Нима, нима дейсиз», «Ҳо, қирғиз», «Боғларда бор, қорали», «Думбирам» термаларини севиб ижро этамиз.

1995 йилдан умидимиз катта. Худо хоҳласа, барча зафарлар олдинда.

СУРАТЛАРДА: республика кўрик-танловидан лавҳалар.
Матн ва суратлар муаллифи Муҳаммад АМИН.

КЕЛГУСИ СОНДА

- Уни ёшлигида Мусо дердилар.
- Тушларимга онам киради.
- Керакли тош...

Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг

«ИСТАСА... КАСАЛ ҚИЛАДИ»

Қумқўрғонда Қорахоннинг чойхонаси деган машҳур жой бор. Ана шу қуюқ сояли чойхонада овқатланиб ўтирган эдик. Туман ҳокими муовини-адабиётни жони-дилидан севадиган уддабурон раҳбар Шодмон Йўлдошев ғазалларни тўхтовсиз ёддан айтиб, ўтирганларга завқ бағишлаётган эди. Айниқса, халқ севган шоирларнинг қаламига мансуб гўзал сатрларни ёддан ўқиганда худди сеҳрлангандай бўлиб қоласан, киши.

Негадир, туман ҳокимининг бошқа бир муовини ўй суриб қолди.

— Ҳа, опа, нега хомуш тортяпсиз?

— Нима учундир мазам қочяпти.

Папкамда анальгин таблеткаси бор эди. Ундан биттасини опага узатдим. Ичди. Аммо, негадир иштаҳаси йўқ, ҳатто ширин шўрвага қайрилиб ҳам қарамади. Бир пасдан сўнг эса ҳамма ишга қўзғалди.

— Дори наф бердими?

— Бош оғриғим сал пасайгандек бўлди.

Лекин, туман ҳокими муовинининг қовоғи очилмаётган эди.

У кабинетига киргач, қандайдир оғриқ яна хуруж қила бошлади. Марзия Исмоиловна тўхтовсиз эснар, азои бадани чидаб бўлмас даражада қаттиқ оғриётган эди.

— Ҳа, нима бўлди?

Туман ҳокимлигида ишлаётган ходимлар оёққа туришди.

— Нима қилдик? Бирор кишининг киннаси кирганга ўхшайди.

Улар яна Марзия Исмоиловнанинг олдига келишди.

— Ким билан гурунглашган эдингиз? Тушгача кимни кўрган эдингиз?

— Тушликка чиқишимдан сал олдинроқ кабинетимга бир чоройли келинчак кириб келди. Бундан салкам ўн йиллар аввал, Қумқўрғон туман партия қўмитасининг котиби бўлиб ишлаган пайтимда у турмуш ўртоғи билан ажрашмоқчи бўлиб ариза ёзган, кейинроқ эса улар ажрашиб кетишган экан. Шуни эслаб, ҳазиллашиб, кулишиб ўтирдик. Мен ундан «Эрга тегмадингизми?» деб сўрадим. Яна шунга ўхшаш гаплар билан ҳазиллашдим. Кулишиб-кулишиб тарқалишдик. Жувон кетганидан сўнг сал ўтмай негадир бутун баданим қақшаб, қандайдир оғриқ пайдо бўлди, ўзимни ниҳоятда лоҳас ҳис қилдим. Кейин, биров айтдики, у аёл кушноч, чилтонлари сизга таъсир қилган, деди. Мен бунга ишонишни ҳам, ишонмасликни ҳам билмадим. Шундан сўнг ҳалиги жувонни топиб келишди. У мени кийимлари билан силаб-сийпаб ташлади.

Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг, шундан кейин сал вақт ўтар-ўтмас худди онадан янги туғилган чақалоқдек ўзимни ниҳоятда енгил ҳис қилдим. Ҳалиги жонимни суғуриб олгудек бўлаётган дард қаёққа ғойиб бўлганлигини билмай қолдим. Бу не сиру-синоат-билмадим. Айримлар бўлса кулишиб: «Аёлнинг чилтонлари ҳазиллашган» дейишди. Ким билади, дейсиз?

Шу тумандаги Н.Мирзаев номли жамоа хўжалиги раиси Абдухалил Ҳайдаров бўлса худди шунга ўхшаш бошқа бир воқеани гапира бошлади.

—Қани бир бошдан айтингчи, буниси қандай бўлган экан-деди туман ҳокими муовини Марзия Исмоиловна қизиқсиниб.— Раҳбарлардан бири фермерларнинг ишини ўрганиш учун келди. Шундан кейин биз у кишини хўжалигимиздаги чорвачилик ҳиссадорлик жамиятига олиб бордик. Тошкентдаги бир ташкилотдан келган бу раҳбар ҳиссадорлик жамияти раиси билан гурунглашди. Тушдан кейин овқатланишга ўтирдик. Негадир ҳалиги меҳмон уйдан чиқиб кетди-да қайтиб келавермади. Кейин бориб билсак, жуда мазаси қочиб қолган экан. Негадир тинимсиз қайд қилар: лоҳас бўлиб, баданиға тинимсиз игна санчилаётгандек бўлаётганини айтар эди.

— Нима бўлди меҳмон?

— Билмадим. Жуда аҳволим ёмон.

Шундан кейин маслаҳатлашиб чорвачилик ҳиссадорлик жамияти раисини олиб келдик. У меҳмонни нима биландир силаб-сийпаб ташлади. Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг, меҳмон ҳеч нарса кўрмагандек соғайди. Нима десангиз денгу, лекин ҳаётда инсоннинг ҳали биз англаб етмаган сирли-сеҳрли жиҳатлари беҳисоб-деди. А.Ҳайдаров.

Нима ҳам деяр эдик. Эҳтимол бу ҳақда муштарийлар фикр айтишар?

Жовли ХУШБОҚОВ,
«Туркистон» мухбири.

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси ва «Туркистон» газетаси жамоаси Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси котиби, таниқли шоир ва драматург Тўра Мирзога отаси **Дадамирза Жабборов**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Бош муҳаррир Ғаффор ҲОТАМОВ

Туркистон

TURKISTAN

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ

газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар – 32-54-65; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими – 32-57-93; ижодкор ёшлар – 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик – 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш – 32-53-98; тижорат – 32-58-48; қабулхона – 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083 Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг чоршанба ва шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиби N 00012
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Буюртма Г. —1284
Корхона манзили «Буюк Турон» кўчаси,41.
39111 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ.
Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.
Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2
Босишга топшириш вақти —21.00
1 2 3 4 5 6